

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www.vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI NEKONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

**JAVNOG PREDUZEĆA “ŽELJEZNICE FEDERACIJE BIH”
D.O.O. SARAJEVO**

ZA 2009.GODINU

Broj: 06-5/10

Sarajevo, juli 2010. godine

UPRAVI JAVNOG PREDUZEĆA „ŽELJEZNICE FEDERACIJE BiH“ D.O.O. SARAJEVO**NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE*****Predmet revizije***

Izvršili smo reviziju nekonsolidovanih finansijskih izvještaja Javnog preduzeća „Željeznice Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu – Društvo), bilansa stanja sa stanjem na dan 31.12.2009. godine i pripadajućih bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja je završila na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije, prevare ili greške, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je takođe odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji BiH („Sl.novine Federacije BiH“ br: 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da postupamo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zasnovan je na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije, prevare ili greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

- 1. Najveći dio iskazane imovine stečen po početnom bilansu priznat je po trošku sticanja umanjenom za obračunatu amortizaciju do 31.12.2001. godine. U ranijem periodu ova imovina revalorizovana je prema koeficijentima zasnovanim na opštem indeksu rasta cijena industrijskih proizvoda, u skladu sa tadašnjim propisima i standardima FBiH. Zbog činjenice da korišteni koeficijenti nisu bili povezani sa tržišnim vrijednostima, nego su usklađivani prema inflaciji, isti ne predstavljaju prikladan osnov za mjerenje i iskazivanje stalnih sredstava shodno zahtjevima iz MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Posljedica naprijed navedenog je da se knjigovodstvena vrijednost imovine koja bi se utvrdila prema zahtjevima iz standarda može značajno razlikovati od iskazane, što je pojašnjeno u tački 4.5. Izvještaja;**

2. Ugovor za proizvodnju i isporuku četverodijelnog niskopodnog elektromotornog voza u vrijednosti od 5.363.700 EUR zaključen je bez provođenja i poštivanja svih propisanih procedura o javnim nabavkama, a ni u dijelu ostalih revidiranih postupaka nisu u potpunosti ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima, što je šire pojašnjeno u tačkama 4.5. i 4.13. Izvještaja;
3. Za projekat izgradnje telekomunikacijske mreže započet 1999. godine, bez naknade je ustupljena infrastruktura, kapaciteti i stručno osoblje, izrada projektne dokumentacije netransparentno povjerena firmama bez referenci, a ista je otkupljena bez prethodno izvršene analize eventualne zastare dijelova tehničkog rješenja i plana naredne, znatno skuplje faze realizacije, čiji je nastavak zbog dugogodišnje i stalno prisutne nelikvidnosti i nesolventnosti neizvjestan i upitan, što dovodi u pitanje upotrebljivost projekta i opravdanost do sada uloženi sredstava i preuzetih obaveza u iznosu od 5.212.286 KM, o čemu je konstatovano u tački 4.5. Izvještaja;
4. Popisom uvrđeni višak 185 vagona ukazuje na nedovoljan i propušten nadzor od strane rukovodnih i organa upravljanja nad povjerenom imovinom i potvrđuje da se isti u dosadašnjem periodu poslovanja nije obavljao u skladu sa propisima, o čemu je šire pojašnjeno u tački 4.5. Izvještaja;
5. Iskazane obaveze podcijenjene su za 9.400.658 KM, zbog neosnovano isknjiženih obaveza za penzijsko i invalidsko osiguranje, po Zaključku Vlade Federacije BiH iz 2002. godine, što je pojašnjeno u tački 4.7. Izvještaja;
6. Obračunate takse na nepovučena kreditna sredstva u iznosu od 1.611.636 KM su kapitalizirane, bez ispunjenih uslova iz MRS 23 – Troškovi pozajmljivanja, radi čega su sredstva precijenjena, a za isti iznos podcijenjeni rashodi pripadajućeg obračunskog perioda, od čega samo u 2009. godini za iznos od 407.901 KM, o čemu je obrazloženo u tački 4.5. i 4.7. Izvještaja;
7. Iskazana potraživanja u iznosu od 584.955 KM nisu vrednovana u skladu sa usvojenim politikama, jer nije vršena procijena njihove naplativosti, što je šire pojašnjeno u tački 4.6. Izvještaja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, zbog efekata koje na finansijske izvještaje imaju stavke navedene u prethodnom pasusu, nekonsolidovani finansijski izvještaji ne prikazuju istinito i objektivno, po svim bitnim pitanjima, finansijski položaj Javnog preduzeća „Željeznice Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo na dan 31.12.2009. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja je završila na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje Javnog preduzeća „Željeznice Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo u toku 2009. godine za naprijed navedene kvalifikacije nije bilo usklađeno u svim materijalno značajnim aspektima sa važećom zakonskom regulativom.

Bez daljnje kvalifikacije našeg mišljenja, skrećemo pažnju na smanjenje državnog kapitala, a povećanje privatiziranog, na osnovu internih odnosa između Operatora i Infrastrukture, o čemu je obrazloženo u tački 4.8. Izvještaja.

Sarajevo, 22.07.2010. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2009. GODINE	1
BILANS USPJEHA ZA PERIOD 01.01. – 31.12.2009. GODINE	2
IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA ZA 2009. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2009. GODINE .3	
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA PERIOD KOJI ZAVRŠAVA NA DAN 31.12.2009. GODINE	4
1. UVOD	5
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	5
3. REZIME DATIH PREPORUKA	6
4. NALAZ I PREPORUKE	6
4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom i ostale kontrole nadležnih organa	6
4.2 Organizacija, obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti i finansiranje	7
4.3 Sistem internih kontrola	8
4.4 Planiranje i izvještavanje	10
4.5 Stalna sredstva	11
4.6 Potraživanja	15
4.7 Obaveze	17
4.7 Kapital	22
4.8 Prihodi	23
4.9 Rashodi	23
4.8 Finansijski rezultat	25
4.9 Sudski sporovi	26
4.10 Nabavke	26
5. KOMENTAR	27

BILANS STANJA
na dan 31.12.2009. godine

Pozicija	Neto iznos	
	Tekuće godine	Prethodne godine
STALNA SREDSTVA	1.426.700.554	1.435.489.087
Stalna nematerijalna sredstva	341.783	151.547
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.422.396.093	1.430.976.681
Zemljišta	94.667.957	94.667.957
Građevinski objekti	1.072.881.115	1.095.924.005
Postrojenja, oprema i transportna sredstva	156.249.138	161.739.258
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	59.662.610	35.775.217
Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu	38.935.273	42.870.244
Ostala stalna materijalna sredstva	2.491	2.491
Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	101.488	354.192
Dugoročna razgraničenja	3.858.699	4.004.176
TEKUĆA SREDSTVA	49.804.948	53.350.759
Zalihe	14.595.326	16.800.770
Potraživanje od prodaje	24.332.154	23.915.045
Druga kratkoročna potraživanja	9.065.875	11.535.380
Novac i novčani ekvivalenti	598.559	856.484
Aktivna vremenska razgraničenja	1.213.034	243.080
UKUPNA AKTIVA	1.476.505.502	1.488.839.846
Izvanbilansna evidencija	27.879.671	7.184.067
KAPITAL	1.042.560.443	1.101.888.729
Upisani osnovni kapital	1.101.888.729	1.143.810.183
Akumulirani (preneseni) gubitak	(59.328.286)	(41.921.454)
OBAVEZE	433.945.059	386.951.117
Dugoročne obaveze	187.657.345	196.135.654
Kratkoročne obaveze	246.287.714	190.815.463
UKUPNA PASIVA	1.476.505.502	1.488.839.846
Izvanbilansna evidencija	27.879.671	7.184.067

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 02.03.2010. godine donio Odluku o usvajanju finansijskih izvještaja i podnio ih Skupštini Društva na usvajanje.

BILANS USPJEHA
za period 01.01. – 31.12.2009. godine

Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
Prihod od prodaje	73.857.027	92.413.178
Troškovi za prodano	116.168.110	125.158.423
Bruto dobit	-	-
Bruto gubitak	42.311.083	32.745.245
Troškovi distribucije	6.509.660	6.643.848
Troškovi uprave i administracije	25.175.583	28.620.294
Drugi operativni rashodi	-	25.767
Dobit od operativnih aktivnosti	-	-
Gubitak od operativnih aktivnosti	73.996.326	68.035.154
Drugi finansijski prihodi	80.098	200.203
Rashodi (gubici) od ulaganja u pridružena pravna lica	359.902	269.638
Rashodi (gubici) od ulaganja u drugim povezanim licima	87.341	302.340
Rashodi po osnovu kamata	6.766.856	4.944.728
Drugi finansijski rashodi	50.932	200.632
Dobit od finansijske aktivnosti	-	-
Gubitak od finansijske aktivnosti	7.184.933	5.517.135
Dobici od prodaje imovine	584.735	12.598
Ostali prihodi	26.400.242	41.746.073
Gubici od umanjenja vrijednosti stalne imovine	-	23.614
Gubici od prodaje stalne imovine	8.340	673.901
Ostali rashodi	7.361.325	7.194.795
Dobit od ostalih aktivnosti	19.615.312	33.866.361
Dobit prije poreza	-	-
Gubitak prije poreza	61.565.947	39.685.928
Porez na dobit	-	-
Neto dobit perioda	-	-
Gubitak perioda	61.565.947	39.685.928

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 02.03.2010. godine donio Odluku o usvajanju finansijskih izvještaja i podnio ih Skupštini Društva na usvajanje.

**IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA
za 2009. godinu, zaključno sa 31.12.2009. godine**

(INDIREKTNA METODA)

O p i s	Ozna ka	IZNOS Tekuća godina	IZNOS Prethodna godina
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti			
1 Neto dobit (gubitak)		(61.565.947)	(39.685.928)
Usklađivanje za:			
2 Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	88.632	44.561
3 Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)	-	-
4 Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	37.583.263	39.329.070
5 Rashodi (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	-	-
6 Usklađivanje po osnovu finansijskih stalnih sredstava	+(-)	-	-
7 Nerealiz.rash.(prihodi) kod razm.valuta na trž. (kursne razlike)	+(-)	-	-
8 Ostala uskl. za neg.stavke i tok.koji se odnose na ulag.i fin.akt.	+(-)	-	-
9 Svega 2 do 8		37.671.895	39.373.631
10 Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	2.205.444	(294.077)
11 Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	(417.109)	(10.236.279)
12 Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	2.469.505	(2.163.596)
13 Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(824.477)	(1.978.149)
14 Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	22.941.966	(1.081.193)
15 Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+(-)	6.524.617	14.759.380
16 Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(4.417.830)	4.545.625
17 Svega 10 do 16		28.482.116	3.551.711
18 A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		4.588.064	3.239.414
Novčani tok od ulagačkih aktivnosti			
19 Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	- (+)	(278.868)	(12.039)
20 Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)	(29.002.675)	(72.547.212)
21 Sticanje (otuđenje) udjela u zavisnim društvima	- (+)	291.137	1.007.800
22 Sticanje (otuđenje) udjela u pridruženim pravnim licima	- (+)	(22.479)	-
23 Dati zajmovi (povrat zajmova) pravnim licima u grupi	- (+)	-	-
24 Dati zajmovi (povrat zajmova) dr. povezanim pravnim licima	- (+)	-	-
25 Sticanje (otuđenje) drugih ulaganja	- (+)	-	-
26 Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim licima	- (+)	(8.953)	2.984
27 Ostali tokovi od ulagačkih aktivnosti	- (+)	-	-
28 B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti (19 do 27)		(29.028.838)	(71.548.467)
Novčani tok od finansijskih aktivnosti			
29 Primici od izdavanja dionica i ost.oblika form.i poveć kapitala	+	-	-
30 Otkup (iskup) dionica i ostalih oblika kapitala	-	(41.921.454)	(17.376.497)
31 Nabavka (prodaja) vlastitih dionica	- (+)	-	-
32 Primljena pozajmljena sredstva	+	56.609.444	92.777.793
33 Povrat pozajmljenih sredstava	-	(34.664.256)	(21.572.718)
34 Isplate dividendi	-	-	-
35 Ostali troškovi od finansijskih aktivnosti	- (+)	44.159.115	15.140.970
36 C. Neto gotovinski tok od finansijskih aktivn. (29 do 35)		24.182.849	68.969.548
37 Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (A+B+C)		(257.925)	660.495
38 Početno stanje gotovine na računu i blagajni		856.484	195.989
39 Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni		598.559	856.484
40 Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (39-38)		(257.925)	660.495

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 02.03.2010. godine donio Odluku o usvajanju finansijskih izvještaja i podnio ih Skupštini Društva na usvajanje.

**IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU
za period koji završava na dan 31.12.2009. godine**

Vrsta promjene u kapitalu	Upisani vlasnički kapital	Akumulir. neras.dobit/ nepok.gub.	UKUPNO	Od čega: Dio koji pripada vlasnicima kapitala	Manjinski interes
Stanje na dan 31.12.2007. godine	1.161.186.681	(17.376.497)	1.143.810.184	1.050.247.206	93.562.978
Učinci promj. u račun. politikama	-	-	-	-	-
Učinci ispravke grešaka	-	-	-	-	-
Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2007. godine, odnosno, 01.01.2008. godine	1.161.186.681	(17.376.497)	1.143.810.184	1.050.247.206	93.562.978
Učinci reval.materij.i nem.sreds.	-	-	-	-	-
Učinci revalor.dugor.finans.plas.	-	-	-	-	-
Kursne razlike nastale tr.u str.v.	-	-	-	-	-
Ostali dobici (gubici) perioda	-	(2.235.527)	(2.235.527)	(2.052.571)	(182.956)
Neto dobit (gubitak) perioda	-	(39.685.928)	(39.685.928)	(36.438.032)	(3.247.896)
Objavljene divid.i drugi oblici raspodjele dobiti i pokr.gubitka	(17.376.497)	17.376.497	-	-	-
Emisija dion.kapit.i dr.oblici pov.i sm.k.	-	-	-	(46.447)	46.447
Stanje na dan 31.12.2008. godine	1.143.810.184	(41.921.455)	1.101.888.729	1.011.710.156	90.178.573
Učinci promj. u račun. politikama	-	-	-	-	-
Učinci ispravke grešaka	-	-	-	-	-
Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2008. godine, odnosno, 01.01.2009. godine	1.143.810.184	(41.921.455)	1.101.888.729	1.011.710.156	90.178.573
Učinci reval.materij.i nem.sreds.	-	-	-	-	-
Učinci revalor.dugor.finan.plasm.	-	-	-	-	-
Kursne razlike nastale tr.u str.v.	-	-	-	-	-
Ostali dobici (gubici) perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha	-	2.237.662	2.237.662	2.054.532	183.130
Neto dobit (gubitak) perioda	-	(61.565.947)	(61.565.947)	(56.527.390)	(5.038.557)
Objavljene divid.i drugi oblici raspodjele dobiti i pokr.gubitka	(41.921.455)	41.921.455	-	-	-
Emisija dionič.kapitala i dr.oblici	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31.12.2009. godine	1.101.888.729	(59.328.285)	1.042.560.444	957.237.298	85.323.146

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 02.03.2010. godine donio Odluku o usvajanju finansijskih izvještaja i podnio ih Skupštini Društva na usvajanje.

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI NEKONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA JAVNOG PREDUZEĆA „ŽELJEZNICE FEDERACIJE BiH“ D.O.O. SARAJEVO ZA 2009. GODINU

1. UVOD

Javno preduzeće „Željeznice Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo obavlja djelatnost domaćeg i međunarodnog transporta tereta i putnika, posjeduje i održava željezničku infrastrukturu i vozni park, a bavi se i ostalim djelatnostima u funkciji željezničkog prevoza. Preduzeće je osnovano Zakonom o željeznicama Federacije BiH i njegova djelatnost je od općeg interesa za Federaciju BiH.

Osnivač preduzeća je Federacija BiH, kao većinski vlasnik i manjinski vlasnici udjela, koji su vlasništvo stekli po osnovu djelimične privatizacije izvršene putem javnog upisa dionica. Osnivačka prava u ime osnivača državnog kapitala vrši Vlada Federacije BiH, putem Federalnog ministarstva prometa i komunikacija. Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-Reg-06-000614, od 28.12.2006. godine, preduzeće je registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Odlukama organa upravljanja iz 2007. i 2008. godine izvršeno je smanjenje kapitala i uspostavljen novi odnos učešća u strukturi kapitala, što je upisano i u nadležni registarski sud, Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu, broj: 065-0-Reg-09-000013, od 18.02.2009. godine.

Skraćeni naziv pravnog subjekta je: JP „ŽFBiH“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu – Društvo).

Društvo ima složenu organizaciju rada, djelatnost mu je disperzirana na prostoru Federacije BiH, a kao jedinstvena ekonomsko-poslovna cjelina posluje putem dva funkcionalna dijela, i to:

Željeznička infrastruktura, koja se bavi održavanjem i izgradnjom infrastrukture i

Željeznički operator, čija je osnovna djelatnost prevoz robe i putnika.

Poslovi kojima se ostvaruju zajedničke funkcije i kojima se obezbjeđuje jedinstveno funkcionisanje Društva obavljaju se u okviru Zajedničkih poslova.

Sve poslovne aktivnosti obavljaju se putem organizacionih dijelova u sjedištu i izvan sjedišta (Mostar, Zenica, Tuzla, Bihać, Sarajevo).

Društvo ima 100 % vlasničke udjele u slijedećim društvima:

- “Olimpik Turs d.o.o. Sarajevo, društvo za ugostiteljstvo i turizam i
- “Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju“ d.o.o. Sarajevo

Sjedište Društva je u Sarajevu, u ulici Musala broj 2.

Na dan 31.12.2009. godine u Društvu je bilo 3.993 zaposlenih.

Na datum bilansa Društvo je dalo izjavu da su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS).

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su nekonsolidovani finansijski izvještaji Društva i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Revizija uključuje i procijenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i spriječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitivali smo procese koji se odnose na obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti, zakonsku i usklađenost sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, planiranje poslovnih aktivnosti i sa njima povezane račune vezane za sredstva, obaveze i kapital, prihode i rashode, uključujući značajnije troškove poslovanja. Obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške nisu otkrivene.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. REZIME DATIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom nekonsolidovanih finansijskih izvještaja za 2009. godinu, konstatovali smo određene propuste i nepravilnosti. U cilju otklanjanja istih, dali smo slijedeće preporuke:

- *unaprijediti poslovanje u svim procesima rada, uključujući i finansijsko upravljanje, uz maksimalno korištenje i upotrebu raspoloživih resursa;*
- *dosljedno i u potpunosti poštivati sve donesene akte i procedure, osigurati adekvatan i pouzdan nadzor i kontinuirano praćenje nad povjerenom imovinom i obavezama;*
- *u potpunosti postupati prema preporukama Odjela za internu reviziju;*
- *u cilju zaštite imovine od svih mogućih gubitaka osigurati stvarni i potpun nadzor nad istom, godišnji popis povoditi kvalitetno i redovno vršiti usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim, uz poštivanje usvojenih pravila i procedura;*
- *radi realnog iskazivanja stalnih sredstava, dosljedno i u potpunosti postupati u skladu sa MSFI i MRS, a posebno prema zahtjevima iz standarda MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema;*
- *radi zaštite imovine i realnog iskazivanja potraživanja dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene politike potraživanja;*
- *implementacija projekata uskladiti sa raspoloživim sredstvima kako ne bi dolazilo do povećanja obaveza zbog neefikasnosti u povlačenju sredstava i povećanja odliva sredstava;*
- *usvojiti računovodstvenu politiku vezanu za iskazivanje takse na nepovučena sredstva po međunarodnim kreditima u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima, obzirom da se radi o značajnim transakcijama većih iznosa;*
- *radi realnog iskazivanja obaveza izvršiti doknjižavanje neizmirenih obaveza za doprinose prema PIO/MIO iz ranijeg perioda, a za izvršene uplate teretiti rashode perioda;*
- *potrebno je preispitati osnov za promjenu vlasničke strukture kapitala;*
- *mjesečni nalog s prilogom izdati i obračun po istim vršiti zaposlenicima koji službeno putuje van mjesta rada;*
- *isplate naknada za odvojeni život vršiti u skladu sa Izmjenama i dopunama Pravilnika o radu;*
- *postupke nabavki provoditi u skladu sa propisanim procedurama iz Zakona o javnim nabavkama BiH, podzakonskim i vlastitim aktima i na taj način postupati u skladu sa članom 34. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH.*

4. NALAZ I PREPORUKE

4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom i ostale kontrole nadležnih organa

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH po peti put obavlja reviziju finansijskih izvještaja predmetnog klijenta. Zbog ograničenja vremena i resursa, revizije nisu vršene u kontinuitetu. Revizija finansijskih izvještaja nije vršena za 2008. godinu. U prethodnoj, 2007. godini dato je negativno mišljenje.

Predmetnom revizijom utvrdili smo da su preporuke date u prethodnoj reviziji djelimično implementirane. Doneseni su potrebni akti, imenovane komisije za provođenje preporuka, ali iste nisu u potpunosti implementirane. Preispitana je usklađenost zaključenih ugovora o zakupu poslovnih prostora i

zemljišta sa internim procedurama, ojačan je sistem internih kontrola kod unosa podataka za obračun plaća, Pravilnik o upotrebi putničkih automobila se poštuje, utvrđeni su i prate se normativi potrošnje goriva i maziva po vozilima, isplata za pripravnost kod kuće regulisana je jedinstveno na nivou Društva, prati se mjesečni utrošak mobilnih telefona i vrši refundacija potrošnje iznad utvrđenih iznosa.

Nisu implementirane preporuke vezane za stalna sredstva. Nisu okončane aktivnosti na upisu vlasništvu na nekretninama, iskazivanje nekretnina, postrojenja i opreme nije usklađeno sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, nije realizovan projekat integralnog informacionog sistema koji bi omogućio informatičko praćenje, centralizovane kontrole i upravljanje procesima rada.

Revizija nekonsolidovanih finansijskih izvještaja za 2009. godinu zajednički je obavljena od strane revizorskih društava „Revik“ d.o.o. Sarajevo i „IB Grant Thornton Audit“ d.o.o. Zagreb, Hrvatska. U Izvještaju od 30.marta 2010. godine, dato je uslovno mišljenje, uz kvalifikaciju koja se odnosi na neusklađenost stalnih sredstava sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema i naglašavanje činjenice vezane za pravne sporove i potencijalne obaveze, kao i neokončan proces uknjižavanja zemljišta.

Nismo upoznati da su od strane nadležnih organa i institucija vršene kontrole po nekim drugim osnovama.

4.2 Organizacija, obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti i finansiranje

Društvo je osnovano i organizovano kao jedinstveni pravni subjekt u skladu sa Zakonom o željeznicama Federacije BiH (u daljem tekstu – Zakon), a posluje putem dvije funkcionalne cjeline koje nemaju pravni subjektivitet, i to:

- Željeznička infrastruktura (u daljem tekstu – Infrastruktura), u okviru koje se vrši održavanje, modernizacija i izgradnja građevinskih objekata, elektrotehničkih postrojenja i uređaja, kao i funkcije osiguranja i sigurnosti željezničkog prometa, a čine je postrojenja koja pripadaju glavnim i sporednim prugama, izuzimajući kolosjeke radionica, depoa i industrijske kolosjeke, u 100 %-tnom je vlasništvu države i
- Željeznički operator (u daljem tekstu – Operator), čija je osnovna djelatnost pružanje željezničkih i ostalih transportnih usluga za robu i putnike, uz obavezu osiguranja vučnih vozila, u državnom je vlasništvu 51 %, dok je preostalih 49 % kapitala privatizirano.

Na osnovu istog Zakona izvršena je knjigovodstvena podjela imovine i obaveza između dva organizaciona dijela, Infrastrukture i Operatora, dok je finansijsko izvještavanje na nivou jedinstvenog pravnog subjekta, Željeznica Federacije BiH.

Na datum bilansa u Infrastrukturi je bilo zaposleno 2.071, u Operatoru 1.435 i u Zajedničkim poslovima 487 uposlenika.

Zakonom je propisano da će se održavanje željezničke infrastrukture, u nadležnosti Infrastrukture, finansirati iz naknada za korištenje infrastrukture od operatora, iz namjenskih sredstava koja će se dodjeljivati od Federacije, najamnina, kredita i ostalih izvora, dok se željeznički prevoz, u nadležnosti Operatora, u najvećem dijelu obavlja prema tržišnim principima, na osnovu ponude i potražnje.

U dosadašnjem periodu poslovanja, održavanje željezničke infrastrukture finansirano je isključivo iz Budžeta, na osnovu posebno donesenog zakona (Zakon o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja). Prema ovom zakonu, finansiranje održavanja željezničke infrastrukture osigurava se iz sredstava Budžeta Federacije BiH, na osnovu ugovora koji Društvo svake godine zaključuje sa resornim Federalnim ministarstvom prometa i komunikacija (u daljem tekstu – Ministarstvo). Ugovorena vrijednost radova predstavlja potrebu finansiranja održavanja željezničke infrastrukture koju priznaje Ministarstvo. Prema prezentiranoj dokumentaciji, najveći dio radova se i izvrši. Međutim, privremene i okončane situacije o izvršenim radovima, priznate i ovjerene od strane Ministarstva, knjigovodstveno se ne evidentiraju u poslovnim knjigama Društvu, a ni u resornom Ministarstvu.

Tako je i za 2009. godinu ugovoreno održavanje željezničke infrastrukture u vrijednosti od 135.834.929 KM. Prema prezentiranoj dokumentaciji, radovi su izvršeni u vrijednosti od 95.953.991 KM. Iste je verifikovala posebna komisija imenovana od strane Ministarstva, a nakon toga ovjerena je i konačna

situacija. U strukturi ukupno izvršenih radova 95,32 % čini radna snaga (rad i troškovi zaposlenih), a 4,68 % utrošeni materijal.

Neovisno o ukupnoj vrijednosti izvršenih radova, finansiranje troškova održavanja infrastrukture u 2009. godini izvršeno je u visini ukupno odobrenih sredstava Budžetom u iznosu od 17.316.667 KM. Povlačenje sredstava vršeno je mjesečno, na osnovu posebno ispostavljenih faktura resornom Ministarstvu, u visini 1/12 odobrenih sredstava za održavanje željezničke infrastrukture u istoj godini.

Doznačena sredstva iz Budžeta u vidu subvencija, namjenjena za održavanje infrastrukture nisu dovoljna ni za pokriće troškova plaća 2.071 zaposlenih u Infrastrukturi.

Iz naprijed navedenog proizilazi da se ugovori o finansiranju održavanja željezničke infrastrukture zaključuju radi osiguranja potrebnog nivoa bezbjednosti i stvaranja neophodnih uslova za odvijanje željezničkog saobraćaja. Sredstva koja se doznačavaju iz Budžeta su nedovoljna, radi čega se Društvo zadužuje kod komercijalnih banaka, uz nepovoljne uslove kreditiranja.

Privremena naknada za korištenje željezničke infrastrukture od strane Operatora koju utvrđuje Ministarstvo samo se interno evidentira i od iste Infrastrukture nema nikakve ekonomske koristi. Ova naknada se u knjigovodstvenim evidencijama Operatora evidentira kao trošak, a kod Infrastrukture kao prihod. Obzirom da se radi o jednom pravnom licu, koji posluje putem istih računa, iskazivanje ovakvih transakcija nema uticaja na poslovanje, niti efekata na iskazivanje, jer se međusobna potraživanja i obaveze u finansijskim izvještajima koncem godine eliminišu.

Zbog cjelokupne situacije i uslova u kojima posluje i nemogućnosti da iz vlastitih aktivnosti osigura neophodna sredstva za podmirenje osnovnih troškova, u dosadašnjem periodu poslovanja stvorena je značajna dubioza, gubici se iz godine u godinu povećavaju, a kapital smanjuje.

Radi osiguranja finansijske održivosti i stabilnosti poslovanja, početkom 2009. godine donesen je Zakon o finansijskoj konsolidaciji JP „Željeznice Federacije BiH“. Zakonom je predviđena konsolidacija Društva za period 01.01.2008. do 31.12.2012. godine. Međutim, utvrđena sredstva za 2008. i 2009. godinu nisu doznačena. Zbog toga su pokrenute aktivnosti na obezbjeđenju finansijskih kredita od poslovnih banaka u iznosu od 52.500.000 KM. Garanciju na kreditno zaduženje u navedenom iznosu dala je Vlada Federacije BiH, što je potvrdio i Parlament Federacije BiH u 2010. godini.

Naprijed navedeni zakoni samo su djelimično implementirani. Izvršena je podjela i zakonski odvojena Infrastruktura od Operatora, ali ciljevi i razlozi zbog kojeg je Zakon donesen nisu ispunjeni. Još uvijek nije izvršena konsolidacija i sanacija dugova, pa samim tim nije obezbjeđena finansijska održivost, niti su stvoreni uslovi očuvanja nezavisnosti njihovog poslovanja. Bez konsolidacije i sanacije dugova nije moguća potpuna implementacija prihvaćenih Smjernica Savjeta Evropske Unije i organizaciono restrukturiranje Društva u dvije posebne kompanije, Infrastrukturu i Operatora.

4.3 Sistem internih kontrola¹⁾

Društvo je u značajnom dijelu usvojilo uredilo kontrolne aktivnosti koje predstavljaju politike i procedure rada i postupanja svih uposlenih, ali ih nije u potpunosti implementiralo. U 2009. godini doneseni su i akti za čije su donošenje u prethodnoj reviziji date preporuke. Svim ovim aktima uređeni su postupci rada, odobravanja i davanja ovlaštenja, razgraničenje dužnosti, kontrola pristupa, praćenje i nadzor.

Pravilnikom o radu, po osnovu kojeg se u najvećem dijelu iskazuju transakcije na troškovima zaposlenih, uređena je unutrašnja organizacija, sistematizacija radnih mjesta, rukovođenje organizacionim djelovima, plaće zaposlenika i naknade plaća. Istim su utvrđeni i uslovi za obavljanje poslova i radnih zadataka. Zbog različitih interesa i zahtjeva više sindikalnih organizacija vršene su česte izmjene i dopune Pravilnika, ali su aktivnosti na utvrđivanju visine koeficijentata složenosti za sva radna mjesta pokrenute tek krajem 2009. godine. Od ukupnog broja zaposlenih, raspoređeno je 3.926, dok je 67 uposlenika

Sistem internih kontrola ¹⁾ - obuhvata kontrolno okruženje i kontrolne procedure. Sistem uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva, sukladno eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i blagovremene izrade pouzdanih finansijskih i rukovodnih/upravljačkih informacija.

neraspoređeno. Radi se o invalidima II kategorije za koje ne postoje radna mjesta na koje bi se mogli rasporediti. Tokom 2009. godine, prestao je radni odnos za 136 uposlenika, dok je u istom periodu primljeno 46 novih radnika.

Donesena pisana pravila i procedure ne provode u potpunosti i dosljedno, niti da je upravljanje procesima rada, uključujući i finansijsko upravljanje efikasno, a što se posebno odnosi na slijedeće:

- Popisom utvrđeni višak od 185 vagona ukazuje na nedovoljan i propušten nadzor od strane rukovodnih i organa upravljanja nad povjerenom imovinom. Nama je neshvatljivo da se nakon više od deset godina pojavljuje ovako značajan višak, neovisno o stanju u kakvom se sredstva nalaze. Uprava je trebala biti upoznata o njihovom postojanju. Sve ovo govori o kvalitetu izvršenih popisa u prethodnim godinama. Popisom za 2009. godinu utvrđen je i manjak od 5 knjigovodstveno otpisanih vagona. Isti su se mogli prodati kao staro željezo. U Elaboratu o popisu konstatovane su i nepravilnosti vezane utvrđena odstupanja od usvojenih principa vođenja i evidentiranja imovine u pojedinim poslovnim područjima.
- Društvo posjeduje tri vlastite radionice za opravke šinskih vozila i raspolaže sa stručnim i kvalifikovanim kadrovima. Umjesto da se ulože potrebna sredstva i opreme vlastite radionice, sve značajnije opravke vagona ustupaju se drugim pravnim licima. Po tom osnovu stvaraju se obaveze i značajna sredstva odlijevaju društvu TŽV „Gredelj“ d.o.o. Sarajevo, u ime kojeg opravke vagona obavlja drugo pravno lice, „Gredelj Revom – Umel“ Dobošnica, u vlasništvu TŽV „Gredelj“ d.o.o. Zagreb. Po osnovu opravki vagona, samo u 2009. godini, stvorene su obaveze u iznosu od 10.251.604 KM.
- U finansijskim izvještajima nisu objavljeni odnosi i priroda veza sa povezanim licima, shodno MRS 24 – Objavljivanje povezanih stranaka. Kao primjer navodimo poslovne odnose sa društvom „Olimpik turs“ koje u kontinuitetu iskazuje gubitke. Poslovanje ovog pravnog lica u značajnoj je ovisnosti od Društva. „Olimpik turs“ je samo u 2009. godini po svim osnovama ispostavio fakture u iznosu od 2.680.675 KM, što čini više od 86 % njegovih prihoda. Najveći dio odnosi se na fakture po osnovu toplog obroka za uposlenike Društva. Obaveze se redovno izmiruju, iako potraživanja od istog društva po svim osnovama na datum bilansa iznose 178.884 KM. Najveći dio u iznosu od 117.004 KM odnosi se na raniji period. Ova potraživanja ispravljena su na teret rezultata poslovanja, ali nisu utužena.
- U potpunosti se ne poštuju ni usvojene računovodstvene politike kojima su uređena potraživanja.
- Sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku od jedne godine ne prenose se na sumnjiva i sporna, niti se sva sumnjiva i sporna utužuju, iako su zbog takve politike u ranijem periodu značajna potraživanja izgubljena. Samo u 2009. godini, isknjižena su neutužena sumnjiva i sporna potraživanja iz ranijeg perioda u iznosu od 339.334 KM.
- Postupci javnih nabavki ne provode se efikasno. U pojedinim revidiranim postupcima nisu u potpunosti ispoštovane propisane procedure o javnim nabavkama, neki postupci trajali su neuobičajeno dugo, a većinu postupka karakteriše sporost i kašnjenje u realizaciji zaključenih ugovora. Uprava nije izvjestila Nadzorni odbor i Odbor za reviziju o svim zaključenim ugovorima.
- Neefikasnost finansijskog upravljanja izražena je i kod Projekta „Informacioni sistem transporta“ iz 2006. godine, za koji Društvo posjeduje licencu za softver praćenja transporta. Aktivnosti vezane za projekat značajno kasne. Ugovor zaključen sa isporučiocem opreme nije ispoštovan. Dio opreme isporučen je prije ugovorenog roka, a važan dio opreme, zbog neplaćanja, nije ni isporučen. Zbog neplaćanja naknade za korištenje komunikacija telekom operatora, dio konekcija je isključen. Uz opremu potrebnu za implementaciju projekta nabavljena je i druga računarska oprema, zbog čije je nabavke i odliva sredstava dodatno ugrožena implementacija samog projekta.
- Zbog neplaćanja uvoznih dažbina za uvezenu opremu koja je pod carinskim nadzorom više od jedne godine, u 2009. godini fakturisana je ležarina u iznosu od 453.922 KM.
- U izuzetno teškoj finansijskoj situaciji i nelikvidnosti mi smatramo da je neprimjereno nabavljati laptope od 5.961 KM ili mobitele od 1.840 KM.

Na nepravilnosti u pojedinim segmentima poslovanja ukazano je i od strane Odjela za internu reviziju. U izvještajima o obavljenim revizijama, pored ostalog, konstatovani su nedostaci u evidentiranju stalnih sredstava, nedovoljne aktivnosti na upisu vlasništva nekretnina i procjeni vrijednosti stalnih sredstava, nejednobrazno iskazivanje stalnih sredstava i slabosti u popisu imovine.

Usvojene izvještaje o provednim revizijama Odjela za internu reviziju, Odbor za reviziju redovno je dostavljao Upravi, koja nije obezbjedila njihovu potpunu implemetaciju.

Zbog višegodišnjeg poslovanja s gubitkom i nedostatka sredstava ugrožena je stalnost i kvalitet poslovanja. Dospjele obaveze u najvećem dijelu se ne izmiruju, kasni isplata plaća, i to bez uplate doprinosa, što u značajnom dijelu ima uticaja na motivisanost uposlenika, međuljudske odnose i odražava se na komunikaciju između rukovodstva i uposlenika. Izražene su podjele i među uposlenicima u organizacionim dijelovima. U okviru Društva organizovano je šest sindikata koji zastupaju različite interese, čime je još više usložnjena komunikacija između Uprave i uposlenika.

Preporuke:

Unaprijediti poslovanje u svim procesima rada, uključujući i finansijsko upravljanje, uz maksimalno korištenje i upotrebu raspoloživih resursa.

Dosljedno i u potpunosti poštivati sve donesene akte i procedure, osigurati adekvatan i pouzdan nadzor i kontinuirano praćenje nad povjerenom imovinom i obavezama.

U potpunosti postupati prema preporukama Odjela za internu reviziju.

4.4 Planiranje i izvještavanje

Na prijedlog Nadzornog odbora, Plan poslovanja za 2009. godinu usvojila je Skupština na sjednici održanoj 26.12.2008. godine. Plan poslovanja sačinjen je na osnovu analize poslovnog sistema, unutrašnjih i vanjskih faktora, Zakona o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja, rebalansa Srednjoročnog plana razvoja 2007-2009. godina, sa dopunom plana za 2010. godinu, koji je podržala Vlada Federacije BiH. Na isti je Vlada Federacije BiH u martu 2009. godine dala saglasnost.

Rebalans plana poslovanja sačinjen u junu 2009. godine, usvojen je 23.11.2009. godine. Osnovni razlozi izrade Rebalansa su pad prevoza robe izazvan smanjenjem privrednih aktivnosti u zemlji i regionu, kao posljedica ekonomske krize, a najviše po osnovu smanjenja ostalih prihoda predviđenih ugovorima o finansiranju održavanja željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja, te smanjenje prihoda iz transfera po osnovu Rebalansa Budžeta Federacije BiH za istu godinu. Ostali prihodi smanjeni su sa prvobitno planiranih 123.334.929 KM na 19.400.000 KM.

Osnovne ekonomske kategorije planirane su i ostvarene u sljedećim iznosima:

		Ostvareno u 2008. godini	Plan za 2009. godinu	Rebalans Plana za 2009. godinu	Ostvareno u 2009. godini
1	2	3	4	5	6
I	Ukupan prihod ²	142.872.052	241.795.609	99.547.050	110.672.103
II	Ukupni rashodi ²	182.557.980	241.215.609	162.411.628	172.238.049
III	Dobit – (I-II)	-	580.000	-	-
IV	(Gubitak) – (II-I)	(39.685.928)	-	(62.864.578)	(61.565.947)

Prema Izvještaju o poslovanju, u 2009. godini prevezeno je 7.203.000 tona robe, od čega 4.308.000 tona u unutrašnjem i 2.895.000 tona u međunarodnom saobraćaju. U odnosu na prethodnu godinu, prevoz robe manji je za 23 %. U putničkom saobraćaju ukupno je prevezeno 462.000 putnika. I ostvareni putnički kilometri u odnosu na prethodnu godinu manji su za 14 % .

Ukupan prihod i ukupni rashodi² - uvećani su za privremenu naknadu za korištenje infrastrukture utvrđenu od strane resornog Ministarstva u iznosu od 9.750.000 KM. Ovu naknadu Operator evidentira kao rashod, a Infrastruktura kao prihod. Koncem godine, međusobni interni odnosi se zatvaraju, utvrđena visina naknade nema uticaja na rezultate poslovanja, ista se ne iskazuje u finansijskim izvještajima.

Izveštaj o poslovanju za 2009. godinu sačinjen je u februaru 2010. godine. Odluku o utvrđivanju konačnog prijedloga Izveštaj o poslovanju za 2009. godinu, Nadzorni odbor je usvojio u aprilu 2010. godine. Isti je dostavljen Skupštini na razmatranje i usvajanje.

4.5 Stalna sredstva

Knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu od 1.426.700.554 KM i ista se odnose na slijedeće:

	31.12.2009.	31.12.2008.
STALNA SREDSTVA	1.426.700.554	1.435.489.087
Stalna nematerijalna sredstva	341.783	151.547
Nekretnine, postrojenja i oprema (bez avansa)	1.383.460.820	1.388.106.437
Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu	38.935.273	42.870.244
Ostala stalna materijalna sredstva	2.491	2.491
Dugoročna finansijska ulaganja	101.488	354.192
Dugoročna razgraničenja	3.858.699	4.004.176

Stalna nematerijalna sredstva čine računarski programi i licence. Ova imovina početno se vrednuju po trošku nabavke. Nakon početnog priznavanja, ista se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja.

Početkom 2009. godine od dobavljača „SK Trading“ d.o.o. Sarajevo nabavljen je softwere i licence za podršku i praćenje informacionog sistema transporta, u vrijednosti od 293.802 KM. Zbog neizvršenih obaveza iz ugovora, oprema nije u cjelosti isporučena, radi čega sistem još uvijek nije u funkciji.

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani u knjigovodstvenom iznosu od 1.383.460.820 KM predstavljaju najveći dio stalnih sredstava. Stopa otpisanosti ove imovine je 64,75 %, a struktura iste i promjene u revidiranoj godini daju se u slijedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevin. objekti	Postrojenja i oprema	Alati, pog.inv. i oprema	Alati, pog.inv. kanc.namj.	Transportna sredstva	Nekr.p.i opr. u pripremi	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 Nabavna vrijednost								
na dan 31.12.2008.	94.667.957	3.167.004.374	66.998.308	5.304.482	597.510.633	35.775.217	3.967.260.971	
- direk.pov.u 2009. godini						34.022.479	34.022.479	
- prijen.sa prip.(inv.u toku)		1.325.411	1.028.721	651.055	7.129.899	(10.135.086)	0	
- otuđ., rash., otpis, isknj.		(139.592)	(1.840)		(313.001)		(454.433)	
- ostalo		(632.869)	(127.879)	132.717	(3.934.265)		(4.562.296)	
na dan 31.12.2009.	94.667.957	3.167.557.324	67.897.310	6.088.254	600.393.266	59.662.610	3.996.266.721	
2 Akumulir.amortizacija								0
na dan 31.12.2008.		02.071.080.369	53.738.316	4.136.866	450.198.983		2.579.154.534	
- amortizacija za 2009.		23.712.340	2.817.493	492.245	7.059.188		34.081.266	
- otuđ., rash., otpis, isknj.		(116.500)	(398)		(313.001)		(429.899)	
- ostalo							0	
na dan 31.12.2009.		02.094.676.209	56.555.411	4.629.111	456.945.170		2.612.805.901	
3 Neto knjigov.vrijednost								0
na dan 31.12.2008.	94.667.957	1.095.924.005	13.259.992	1.167.616	147.311.650	35.775.217	1.388.106.437	
na dan 31.12.2009.	94.667.957	1.072.881.115	11.341.899	1.459.143	143.448.096	59.662.610	1.383.460.820	

Nekretnine, postrojenja i oprema vrednuju po trošku nabavke. Nakon početnog priznavanja, ista se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja.

Društvo u sadašnjem obliku organizovanja posluje od 2002. godine, nakon formiranja jedinstvenog željezničkog preduzeća u Federaciji BiH. S tim u vezi, naglašavamo slijedeće:

- Najveći dio iskazane imovine stečen prema početnom bilansu priznat je po trošku sticanja umanjenom za obračunatu amortizaciju do 31.12.2001. godine. U ranijem periodu ova imovina revalorizovana je prema koeficijentima zasnovanim na opštem indeksu rasta cijena industrijskih proizvoda, u skladu sa tadašnjim propisima i standardima FBiH. Objavljeni koeficijenti primjenjivali su se na nabavnu, a kasnije i na revalorizovanu vrijednost i na ispravku vrijednosti. Zbog činjenice da korišteni koeficijenti nisu bili povezani sa tržišnim vrijednostima, nego su usklađivani prema inflaciji, isti ne predstavljaju realan osnov za

mjerenje i iskazivanje stalnih sredstava, shodno zahtjevima iz MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Obzirom na naprijed navedeno, knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme koja bi se utvrdila prema zahtjevima iz standarda može se značajno razlikovati od iskazane, radi čega mi nismo u mogućnosti potvrditi njihovu iskazanu vrijednost.

Zemljišta iskazana u vrijednosti od 94.667.957 KM čine poljoprivredna, građevinska i zemljišta za ostale namjene. Još uvijek nije okončan postupak prikupljanja dokaza o vlasništvu na ukupno iskazanom zemljištu, iako su podneseni zahtjevi za dobivanje podataka iz katastarskih ureda i sudova. U zemljišno-knjižnim uredima u značajnom dijelu nisu provedeni postupci eksproprijacije.

Građevinski objekti iskazani u iznosu od 1.072.881.115 KM odnose se na objekte željezničkih stanica, depoe, ograde, magacine, tovarne rampe i ostale građevinske objekte uz prugu. Nisu okončane ni aktivnosti na upisu i uknjižavanju nekretnina u zemljišne knjige nadležnih općinskih organa.

U 2009. godini povećana je vrijednost građevinskih objekata za 1.325.411 KM, a smanjena za 139.592 KM. Povećanje se odnosi na okončane radove na upravnoj zgradi i hali za dnevni pregled lokomotiva u Rajlovcu. Radove je izvodila firma „Kristal“ d.o.o. Čapljina, po ugovoru iz 2008. godine. Smanjenje vrijednosti objekata izvršeno je po osnovu prodaje poslovnog prostora i objekta u Bihacu. Postupak prodaje, putem aukcije, provela je Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH.

Postrojenja i oprema iskazani u iznosu od 11.341.899 KM odnose se na opremu željezničkog saobraćaja, procesne računare i ostalu pripadajuću opremu, uredski namještaj i ostalu opremu.

Povećanje vrijednosti ove imovine u iznosu od 1.028.721 KM odnosi se na nabavku informatičke opreme od dobavljača „SK Tradeing“ d.o.o. Sarajevo, po ugovoru iz 2008. godine.

Alati i kancelarijski namještaj iskazani u iznosu od 1.459.143 KM odnose se na PC kompletne računare, monitore, namještaj, klima uređaje i ostalu opremu za ventilaciju. I informatička oprema i namještaj nabavljeni su po ugovorima iz prethodne godine. Računari u iznosu od 572.209 KM nabavljeni su od firme „SK Tradeing“ d.o.o. Sarajevo, a namještaj u iznosu od 211.563 KM od dobavljača „Konjuh“ d.d. Živinice. Provedene postupke nabavke nismo revidirali.

Transportna sredstva iskazana u iznosu od 143.448.096 KM čine lokomotive (električne, dizel-električne i dizel hidraulične), vagoni i ostala prevozna sredstva.

Povećanje vrijednosti transportnih sredstava u najvećem dijelu odnosi se na aktiviranje investicija u toku po osnovu izvršenih ulaganja u rekonstrukciju i remont dvije lokomotive, po ugovoru iz 2008. godini sa TŽV „Gredelj“ d.o.o. Sarajevo. Vrijednost izvršenih radova je 5.718.249 KM. Izvršena je glavna opravka i rekonstrukcija kojima je produžen vijek trajanja sredstava.

Na osnovu izvršenog popisa za 2009. godinu:

- **utvrđen je višak od 185 vagona. Prema navodima Centralne popisne komisije, vagoni su u posjedu Društva, ali nisu evidentirani u knjigovodstvenim evidencijama. U Elaboratu o popisu se navodi da „komisija nije imala vremena da uđe u strukturu pronađenih, neidentifikovanih vagona“, radi čega je i predložila poduzimanje aktivnosti na njihovom evidentiranju. Ovakav prijedlog prihvaćen je od strane Uprave i Nadzornog odbora, koji je zaključkom naložio sačinjavanje informacije o stanju vagona, sa posebnim osvrtom na potrebna ulaganja i korištenje istih. Do okončanja predmetne revizije ove aktivnosti nisu okončane, tako da ova sredstva nisu iskazana u poslovnim knjigama.**

Navedena neusaglašenost ukazuje na nedovoljan i propušten nadzor od strane rukovodnih i organa upravljanja nad povjerenom imovinom, obzirom da se u dosadašnjem periodu poslovanja popisi nisu obavljali u potpunosti i kvalitetno. Nama je neshvatljivo da se nakon više od deset godina pojavljuje ovako značajan višak, neovisno o stanju u kakvom se sredstva nalaze. Uprava je trebala biti upoznata o njihovom postojanju, obzirom da se isti toliko dugo vremena nalaze u stanicama, na sporednim kolosjecima.

Zbog neusaglašenog knjigovodstvenog stanja vagona sa stvarnim, mi nismo u mogućnosti potvrditi njihovu iskazanu vrijednost, kao ni vrijednost ostale imovine.

Nekretnine postrojenja i oprema u pripremi iskazane u iznosu od 59.662.610 KM imaju tendenciju rasta i u odnosu na prethodnu godinu veće su za 66,77 %. Povećanje na ovoj poziciji odnosi se na nabavke i nova ulaganja. Ukupna ulaganja u građevinske objekte iznosila su 10.838.843 KM, dok je 21.787.023 KM uloženo u transportna sredstva. Najznačajnija povećanja odnose se na nabavke i ulaganja u transportna sredstva iz projekta „Talgo“ Španija, remont i velike opravke lokomotiva i vagona od strane dobavljača „Končar“ Zagreb i TŽV „Gredelj“ d.o.o. Sarajevo. Od dobavljača „Patentes Talgo“ Španija, nabavljeni su vagoni, pripadajuća oprema i dijelovi iz projekta „Talgo“ za montažu i opremanje 9 garnitura putničkih vozova, finansiranim po osnovu međudržavnih sporazuma. U revidiranoj godini fakturisana je oprema i radovi na montaži u vrijednosti 7.671.505 KM. U istoj godini, od strane proizvođača, kompanije „Končar“ Zagreb vršena je rekonstrukcija i remont tri lokomotive, po ugovoru iz 2008. godine. Fakturisani su u vrijednosti od 4.298.602 KM. U značajnom dijelu realizovani su i ugovori sa firmom TŽV „Gredelj“ d.o.o. Sarajevo. Radi se o ugovorima o rekonstrukciji i remontu lokomotiva i velikoj opravi sa rekonstrukcijom teretnih vagona, zaključenim u 2008. godini. Vrijednost izvršenih radova po prvom ugovoru, na glavnoj opravi i modernizaciji tri lokomotive iznosila je 10.609.856 KM, od čega su aktivirani radovi u vrijednosti od 5.718.249 KM. Po drugom ugovoru, fakturisani su izvršeni radovi na velikoj opravi i rekonstrukciji teretnih vagona u vrijednosti od 9.646.737 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da je:

- **tokom revidirane godine priznato ulaganje u građevinske objekte u iznosu od 5.212.286 KM po osnovu otkupa „Tehničke dokumentacije za projekat izgradnje telekomunikacione mreže na postojećoj željezničkoj infrastrukturi u BiH u dijelu koji se odnosi na željezničku infrastrukturu u Federaciji BiH“ za projekat započet 1999. godine. Aktivnosti na otkupu predmetne tehničke dokumentacije započete su bez prethodno izvršene analize eventualne zastare dijelova tehničkog rješenja i plana naredne, znatno skuplje faze realizacije projekta, čiji je nastavak zbog višegodišnje dubioze u poslovanju, stalno prisutne nelikvidnosti i nesolventnosti neizvjestan i upitan, što dovodi u pitanje upotrebljivost projekta i opravdanost do sada uloženi sredstava i preuzetih obaveza.**

Cilj projekta bio je modernizacija i izgradnja vlastite telekomunikacione mreže, kojom bi se izvršilo povezivanje poslovnih područja i centrale vlastitim mrežnim kapacitetima. Cjelokupan projekat provoden je uz punu podršku i saglasnost resornog Ministarstva. U 1999. godini Društvo je privatnoj firmi BOS-LINK d.o.o. Sarajevo po ugovoru iznajmilo, i to bez naknade, postojeću infrastrukturu u pružnom pojasu za potrebe izgradnje predmetnog telekomunikacionog sistema, fiksne i vještačke objekte na trasi za smještaj potrebne opreme i pravo nesmetanog pristupa u postavljanju i održavanju kabla i opreme, kao i pripadajući prostor za smještaj napajanja telekomunikacione opreme i postojeće antenske stubove. Ugovoreno je da će firma BOS-LINK d.o.o. Sarajevo, uz pomoć i podršku stručnih lica Društva, izraditi predprojektnu i prezentacionu dokumentaciju i analizu isplativosti investicije. Ista firma se obavezala da će po okončanju projekta Društvo bez naknade dati koncesiju na kapacitete u novoizgrađenom telekomunikacionom sistemu. U martu 2000. godine firma BOS-LINK d.o.o. Sarajevo ustupila je predmetni projekat austrijskoj firmi „Team System Infocom Services“ GmbH Villach, sa kojom je Društvo 2005. godine zaključilo ugovor o zajedničkom projektu. Iste godine firma BOS-LINK d.o.o. Sarajevo brisana je iz sudskog registra, zbog nedostupnosti. Nakon što je 2006. godine projekat obustavljen, Uprava Društva je imenovala Komisiju za vođenje pregovaračkog postupka, bez objave obavještenja o javnoj nabavci, u predmetu otkupa prava i tehničke dokumentacije vezanih za predmetni projekat. U 2007. godini, Društvo je finansiralo procjenu vrijednosti prava, projekta i tehničke dokumentacije ovog projekta, sačinjenu od strane revizorske kuće „Confida“ d.o.o. Sarajevo. Nakon izvršene procjene, Komisija za vođenje pregovaračkog postupka je na osnovu rezultata pregovora preporučila da se donese odluka o otkupu predmetnog projekta. U 2008. godini, Nadzorni odbor odobrio je zaključenje ugovora o otkupu tehničke dokumentacije vezane za projekat i odluku o kreditnom zaduženju za njegovo finansiranje. Nije nam prezentirana dokumentacija o korisnosti i isplativosti uloženi sredstava u otkupljenu dokumentaciju. Predmetni ugovor između Društva i „Team System Infocom Services“ GmbH Villach, Austria, u vrijednosti od 2.665.000 EUR zaključen je 23.02.2009. godine. Po tom osnovu, nakon izvršene primopredaje tehničke dokumentacije, ispostavljene su dvije fakture kojima je fakturisana ugovorenu vrijednost projekta u protuvrijednosti od 5.212.286 KM.

Cjelokupan postupak dosadašnje faze projekta nije bio u potpunosti transparentan. Izrada predprojektne dokumentacije povjerena je firmi bez referenci, obzirom da je ista osnovana samo dva mjeseca prije pokretanja inicijative za predmetni projekat. Za potrebe predmetnog projekta Društvo

je bez naknade ustupilo vlastitu infrastrukturu, kapacitete i stručno osoblje. Najveći dio aktivnosti obavila stručna lica i uposlenici Društva. Nakon što je predmetni projekat ustupila austrijskoj firmi „Team System Infocom Services“, takođe nedovoljno poznatoj i bez referenci, firma BOS-LINK d.o.o. Sarajevo je prema podacima iz statistike, zbog nedostupnosti, 2005. godine brisana iz sudskog registra.

Obzirom na sve izneseno, a posebno ako se ima u vidu dugotrajnost postupka i zaključivanje ugovora o otkupu dokumentacije bez procjene Uprave i rukovodstva o upotrebljivosti i opravdanosti tako izuzetno skupog projekta i budućim ekonomskim koristima od istog, mi smatramo da nije bilo osnova za priznavanje predmetnog ulaganja.

Provedenom revizijom utvrdili smo da su:

- **Obračunate takse na nepovučena kreditna sredstva u proteklom periodu u iznosu od 1.611.636 KM evidentirane na investicije, bez ispunjenih uslova i zahtjeva iz MRS 23 – Troškovi pozajmljivanja, od čega samo u 2009. godini iznos od 407.901 KM.**

Ovakvim računovodstvenim postupcima sredstva precijenjena, a za isti iznos podcijenjeni rashodi pripadajućeg obračunskog perioda.

Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu iskazani su u iznosu od 38.935.273 KM. U okviru istih, najveći dio odnosi se na avanse date iz kredita španskoj kompaniji „Patentes Talgo“ Madrid, u iznosu od 38.148.487 KM, po osnovu projekta „Talgo“.

Provedenom revizijom utvrdili smo da se:

- **Iskazani avans u iznosu od 786.412 KM odnosi na uplaćena sredstva kompaniji „Končar-Električna vozila“ d.d. Zagreb, Republika Hrvatska, po Ugovoru za proizvodnju i isporuku jednog četverodijelnog niskopodnog elektromotornog voza za potrebe regionalnog željezničkog prometa u BiH, koji je zaključen bez provođenja propisanog postupka nabavke.**

Odluku o provođenju pregovaračkog postupka bez objave obavještenja donijela je Uprava Društva na sjednici održanoj 26.05.2008. godine, pozivajući se na član 11. stav 4. tačka b) Zakona o javnim nabavkama BiH, iako po našem mišljenju, nisu ispunjeni uslovi za primjenu tog postupka. Neovisno i o toj činjenici, nije nam prezentirana ni dokumentacija o načinu vođenja postupka i pregovorima. Ugovor je zaključen 12.06.2008. godine, u vrijednosti od 5.363.700 EUR-a, uz prihvaćene ponuđene uslove plaćanja, uglavnom iz kredita. Odluku o kreditnom zaduženju donio je Nadzorni odbor, na sjednici održanoj 11.07.2008. godine, iako je isti prema članu 49. Statuta, tačka 7. bio dužan da prati i vrši nadzor nad primjenom propisa o nabavci. Nakon potpisivanja ugovora uplaćen je ugovoreni iznos avansa od 402.277,50 EUR-a, u protuvrijednosti od 786.786 KM. Prema prezentiranoj dokumentaciji, voz je preuzet na eksploataciono ispitivanje 15.12.2009. godine.

Mi smatramo da, ako je za ranije ugovore o remontu i rekonstrukcijama lokomotiva, zaključene sa proizvođačem istih, kompanijom „Končar“, nakon pregovaračkih postupaka, bilo osnova, za zaključivanje predmetnog ugovora bez provođenja propisanog postupka nabavke nije bilo osnova, posebno ako se ima u vidu činjenica da se radi o nabavci novog sredstva značajne vrijednosti koje još uvijek nije tehnički ispitano.

Dugoročna finansijska ulaganja iskazana u iznosu od 101.488 KM za 71,34 % manja su u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje ove imovine odnosi na prodaju dionica u pridruženom pravnom licu „Step“ d.d. Sarajevo. Društvo je imalo dionice u istom društvu, u nominalnom iznosu od 291.138 KM. Na osnovu odluke Nadzornog odbora, putem Agencije za privatizaciju u Federaciji BiH, prodat je paketa ovih dionica, putem neposredne pogodbe.

Društvo je osnivač i ima 100 % udjele u pravnim licima „Olimpik turs“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 2.000 KM i „Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika“ d.o.o. Sarajevo, u iznosu od 40.031 KM.

U dosadašnjem periodu Društvo nije vršilo konsolidaciju na nivou grupe, koju čini matično društvo „JP Željeznice FBiH d.o.o. Sarajevo i zavisna društva u većinskom vlasništvu.

Za razliku od Zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika, Olimpik turs iz godine u godinu posluje s gubitkom. Krajem 2009. godine Nadzorni odbor je usvojio informacija o stanju u istom društvu i donio odluku o pokriću gubitka za 2008. godinu u iznosu od 357.901 KM. Gubitak istog pravnog lica u 2009. godini bio je veći i iznosio je 561.862 KM. Početkom 2010. godine Nadzorni odbor donio je zaključak da

Uprava zauzme stav o situaciji u Olimpik turs-u, obzirom da se iz godine u godinu pokrivaju gubici iste firme, što do okončanja revizije nije učinjeno.

Dugoročna razgraničenja iskazana su u iznosu od 3.858.699 KM. U okviru istih, unaprijed plaćene troškove (preko 12 mjeseci) iznose 2.502.537 KM i razgraničene kamate budućeg perioda dobavljača ”Končar” Zagreb, u iznosu od 1.356.162 KM.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se po linearnoj metodi otpisa i to za svako pojedinačno sredstvo. Amortizacija se obračunava za svako sredstvo pojedinačno ili njegov sastavni dio u skladu sa Nomenklaturom stalnih sredstava sa amortizacionim stopama i vijekom trajanja koja je sastavni dio Pravilnika o računovodstvenim politikama JP ŽFBiH d.o.o. Sarajevo, o čemu je Nadzorni odbor donio posebnu odluku i za 2009. godinu, od kojih se navode značajnija:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
- stalna nematerijalna sredstva	5	20,00
- kolosjeci i skretnice	25	4,00
- objekti za el.vuču i signalna postrojenja	od 16,67 do 25,00	od 4,00 do 6,00
- zgrade želj.stanica i depoi	od 22,22 do 55,56	od 1,80 do 4,50
- dalekovodi	33,33	3,00
- lokomotive	20,00	5,00
- putnički vagoni	20,00	5,00
- teretni vagoni	30,00	3,33
- električni i motorni vozovi	od 15,02 do 12,05	od 6,66 do 8,30
- ostala oprema	od 5 do 10	10,00 – 20,00

Obračun amortizacije je konzistentan, u odnosu na prethodne obračunske periode nema značajnijih odstupanja i razlika.

Na datum bilansa, nije vršena procjena vrijednosti umanjenja stalnih sredstava, shodno MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS 38 – Nematerijalna stalna sredstva.

U finansijskim izvještajima nije objavljeno postojanje ograničenja vlasništva na nekretninama, postrojenjima i opremom koje su založene kao garancija za preuzete obaveze.

Međutim, provedenom revizijom smo utvrdili da:

- Društvo ima ograničenja u raspolaganju imovinom, jer je terećeno hipotekama na nekretnine i založnim pravom na pokretnu imovinu u vrijednosti od 89.251.860 KM.

Preporuke:

U cilju zaštite imovine od svih mogućih gubitaka osigurati stvarni i potpun nadzor nad istom, godišnji popis povoditi kvalitetno i redovno vršiti usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim, uz poštivanje usvojenih pravila i procedura.

Radi realnog iskazivanja stalnih sredstava, dosljedno i u potpunosti postupati u skladu sa MSFI i MRS, a posebno prema zahtjevima iz standarda MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

4.6 Potraživanja

U finansijskim izvještajima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2009.	31.12.2008.
POTRAŽIVANJA	34.611.063	35.693.505
Potraživanja od prodaje	24.332.154	23.915.045
Druga kratkoročna potraživanja	9.065.875	11.535.380
Aktivna vremenska razgraničenja	1.213.034	243.080

Ukupna potraživanja iskazana na datum bilansa u iznosu od 34.611.063 KM imaju tendenciju pada i u odnosu na prethodnu godinu manja su za 3,03 %.

Potraživanja od prodaje u iznosu od 24.332.154 KM najznačajnija su potraživanja. Ista su nastala po osnovu izvršenih transportnih usluga, zakupa nekretnina i opreme, a odnose se na kupce u zemlji i inostranstvu, iskazane u slijedećim iznosima:

	31.12.2009.	31.12.2008.
Potraživanja od prodaje	24.332.154	23.915.046
- Kupci u zemlji	21.764.895	17.395.577
- Kupci u inostranstvu	12.363.703	14.144.320
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca)	(9.796.444)	(7.624.851)

U okviru ukupnih potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu 9.796.444 KM odnosi se potraživanja koja nisu naplaćena u roku od godine dana. Ova potraživanja prenesena na sumnjiva i sporna potraživanja putem ispravke vrijednosti teretila su rezultate poslovanja. U navedeni iznos uključen je i iznos od 2.998.139 KM, prenesen na datum bilansa i ispravljen na teret rashoda obračunskog perioda, o čemu je odluku donio Nadzorni odbor.

Provedenom revizijom utvrdili smo da se:

- **usvojene politike potraživanja ne primjenjuju u potpunosti, jer na datum bilansa nije izvršen prenos potraživanja na sumnjiva i sporna u iznosu od 584.955 KM, niti je izvršena njihova ispravka na teret rezultata poslovanja, što se vidi iz slijedeće ročne strukture potraživanja od prodaje na dan 31.12.2009. godine:**

	do 30 dana	od 31 do 90 d.	91 do 180 d.	181 do 360 d.	preko 360 dana	Ukupno
Kupci u zemlji	6.372.694	5.122.220	413.670	965.114	52.687	12.926.385
Kupci u inostranstvu	713.632	2.487.348	1.405.116	1.437.991	5.361.682	11.405.769
Ukupno	7.086.326	7.609.568	1.818.786	2.403.105	5.414.369	24.332.154

Od ukupno iskazanih potraživanja na datum bilansa, potraživanja u iznosu od 5.414.369 KM su preko jedne godine, od čega se 5.361.682 KM odnosi na kupce u inostranstvu, a preostalih 52.687 KM na kupce u zemlji. Najveći dio ovih potraživanja, u iznosu od 4.829.414 KM odnosi se na potraživanja od JP „Željeznice Srbije“ iz ranijeg perioda. Ova potraživanja nastala po osnovu kontokorentnog obračuna, na datum bilansa su usaglašena, radi čega i nisu prenesena na sumnjiva i sporna. Za preostala potraživanja od kupaca u inostranstvu u iznosu od 532.268 KM i kupaca u zemlji u iznosu od 52.687 KM nisu prezentirani dokumenti o usaglašavanju ili eventualni sporazumi o prolongiranju, obzirom da je takva mogućnost predviđena računovodstvenim politikama.

Imajući u vidu činjenicu da se radi o kratkoročnim potraživanjima za koja Uprava na datum bilansa nije izvršila procjenu naplativosti, shodno usvojenim politikama i važećim računovodstvenim načelima i standardima, mi ne možemo potvrditi da su u okviru ukupno iskazanih, potraživanja u iznosu od 584.955 KM realna i da će se naplatiti.

Provedenom revizijom utvrdili smo da se sva potraživanja koja se prenose na sumnjiva i sporna, a istovremeno i ispravljaju na teret rashoda, ne utužuju. Odlukom Nadzornog odbora isknjižena su sumnjiva i sporna potraživanja iz ranijeg perioda u ukupnom iznosu 339.334 KM. Radi se o nenaplaćenim potraživanjima od kupaca koja nisu utužena, a koja su već bila ispravljena na teret rashoda obračunskog perioda. U obrazloženju prijedloga za isknjiženje navodi se da većina privrednih subjekata više ne postoji i da nema mogućnosti naplate.

Naprijed navedeno ukazuje na neefikasnost rada Uprave. Zbog neblagovremenog poduzimanja potrebnih radnji za naplatu potraživanja, uključujući i tužbe, sredstva u navedenom iznosu nisu naplaćena, što je uticalo na povećanje rashoda, a u konačnici i na gubitak imovine.

Na datum bilansa nisu utuženi svi kupci za potraživanja koja nisu izmirili u roku od godine dana. Od ukupno prenesenih redovnih potraživanja na sumnjiva i sporna, nisu utuženi kupci za potraživanja u ukupnom iznosu od 1.172.784 KM, od čega se 923.414 KM odnosi na ino kupce, a preostalih 249.370 KM na kupce u zemlji.

Druga kratkoročna potraživanja iskazana u iznosu od 9.065.875 KM u odnosu na prethodnu godinu manja su za 21,41 %, a ista čine slijedeća potraživanja:

	31.12.2009.	31.12.2008.
Druga kratkoročna potraživanja	9.065.875	11.535.380
Ostala potraživanja	3.862.207	8.680.041
Potraživanja za PDV – ulazni porez	5.203.668	2.855.339

Ostala potraživanja iskazana u iznosu od 3.862.207 KM u odnosu na prethodnu godinu manja su za 55,51 %. Potraživanja za avanse iskazana su u iznosu od 2.509.417 KM. Najveći dio odnosi se na uplaćeni avans TŽV Gredelj d.o.o. Sarajevo u iznosu od 2.247.905 KM po ugovorima iz 2008. godine vezanih za opravke lokomotiva i vagona.

Aktivna vremenska razgraničenja iskazana su u iznosu od 1.213.034 KM. Najveći dio u iznosu od 1.059.903 KM odnosi se na ukalkulisani zakup lokomotiva Turskim željeznicama. Obzirom da se fakturisanje vrši tromjesečno, na kto 2430 obračunavaju se i iskazuju mjesečni iznosi zakupa, koji se po fakturisanju prenose na redovna potraživanja od istog kupca. Na ovom kontu iskazana su potraživanja po osnovu zakupa za XI i XII 2009. godine.

Preporuka:

Radi zaštite imovine i realnog iskazivanja potraživanja dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene politike potraživanja.

4.7 Obaveze

U finansijskim izvještajima iskazane su obaveze u iznosu 433.945.059 KM, od čega dugoročne obaveze iznose 187.657.345 KM, a kratkoročne 246.287.714 KM. Obaveze imaju trend rasta i u odnosu na prethodnu godinu veće su za 46.993.945 KM, što je povećanje od 12,15 %.

Razlozi povećanja obaveza su dugotrajna prisutnost nelikvidnosti i nesolventnosti, zbog čega je početkom 2009. godine donesen Zakon o finansijskoj konsolidaciji, kojim su odobrena sredstva u iznosu od 179.896.802 KM. Prema istom zakonu, konsolidacija se trebala provesti u periodu od 2008. do 2012. godine, od čega je samo u 2008. i 2009. godini trebalo doznačiti 91.268.463 KM. Međutim, odobrena sredstva u navedenom iznosu nisu doznačena, ali su u istom tom periodu, samo za dvije godine, obaveze povećane za 138.672.493 KM.

Struktura iskazanih obaveza na datum bilansa bila je slijedeća:

	31.12.2009.	31.12.2008.
OBAVEZE	433.945.059	386.836.923
Dugoročne finansijske obaveze	162.185.493	165.916.348
Obaveze po kreditima	162.158.513	165.897.426
Ostale dugoročne finansijske obaveze	26.980	18.922
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	25.471.852	30.219.306
Druga dugoročna razgraničenja	21.468.753	30.219.306
Dugoročna rezervisanja	4.003.099	-
Kratkoročne finansijske obaveze	79.637.530	53.961.486
Obaveze po kreditima	29.744.839	18.506.499
Obaveze za primljene avanse	164.709	288.579
Tekući dio dug. finansijskih obaveza	36.039.657	28.614.170
Ostale kratkoročne obaveze	13.688.325	6.552.238
Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	166.206.366	136.739.783
Obaveze prema dobavljačima povezanim pravnim licima	357.218	540.575
Obaveze prema dobavljačima u zemlji i inostranstvu	54.182.785	31.057.462
Obaveze za porez na dodatnu vrijednost	2.016.192	2.039.437
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druga davanja	88.746.793	86.110.384
Druge kratkoročne obaveze	20.903.378	16.991.925
Pasivna vremenska razgraničenja	443.818	114.194

Iskazano smanjenje dugoročnih obaveza odnosi se na dospijee značajnog dijela i njihov prenos na kratkoročne obaveze. Kratkoročne obaveze povećane su i zbog novih kreditnih zaduženja.

Na povećanje obaveza uticala je i neefikasnost u povlačenju kreditnih sredstava uzrokovanu kašnjenjem i usporenom implementacijom odobrenih projekata.

Dugoročne finasijske obaveze iskazane su u iznosu 162.185.493 KM, od čega su najveće po osnovu međunarodnih kredita uzetih za obnovu Željeznica-Projekat I i II. Struktura međunarodnih kredita je slijedeća:

DUGOROČNI KREDITI	Stanje kredita na dan 31.12.2009.	Kamatna stopa	Taksa na nepovučena sredstva u KM	Period otplate
I KREDITI U OTPLATI	108.678.859			
EBRD 944	12.248.782	promjenjiva	512.899	2005-2016
EIB 21127 Luksemburg	32.784.339	promjenjiva	-	2006-2021
Portugal	62.570.913	3,12 %	-	2021-2033
Saudijski fond za razvoj	1.074.825	3%	-	207-2021
II KREDITI U POVLAČENJU	46.414.607			
Vlada Španije – Talgo	44.730.920	1,25%	211.815	2012-2020
EBRD 35418	787.222	promjenjiva	1.611.636	2011-2021
EIB 23376	896.465	Euribor-prom.	-	2012-2026
III ROBNI KREDITI	6.465.047			
Končar Zagreb	6.465.047			2008-2014
UKUPNO (I+II+III)	161.558.513			

Kreditni u otplati se ne izmiruju, a garant za povrat istih je Federacija BiH.

Ukupne dospjele, a neizmirene obaveze za glavni dug iznose 33.157.601 KM, od čega u 2010. godini dospijeva 10.546.928 KM. Obračunate, a neplaćene kamate i takse po međunarodnim kreditima za obnovu željeznica iznose 16.544.292 KM.

Kreditni u povlačenju odnose se na kredit Vlade Španije, za projekat „Talگو“ i krediti EBRD i EIB uzetih za projekte obnove Željeznica II. Finansiranje iz ovih kredita vrši se u omjeru EBRD 45% i EIB 55%. Nadzor nad implementacijom projekta vrši Ministarstvo prometa i komunikacija BiH, uz pomoć Jedinice za implementaciju projekata obnove željeznica u BiH (PIU) koja ima zadatak da koordinira, rukovodi i evalira sve aspekte implementacije projekata.

- **Kredit Kraljevine Španije** iz 2007. godine, u iznosu 67.627.058 EUR-a, u protivrijednosti 132.267.029 KM, odobren je za nabavku putničkih nagibnih vagona " Talgo ". Sredstva se povlače (koriste) tokom trajanja grejs perioda od 5,5 godina, odnosno do 2012. godine. Garant za povrat i ovog kredita je Federacija BiH. Na dan 31.12.2009. godine, povučena su sredstva u iznosu 44.730.920 KM. Za korištenje je još ostalo sredstava u iznosu 87.536.109 KM, a preostalo vrijeme za korištenje kredita je 2 godine. Prema prezentiranoj dokumentaciji, obaveze po osnovu obračunate takse za nepovučena sredstva iznose 211.816 KM, a za kamate 983.387 KM. Obračunate takse teretile su troškove prethodnih obračunskih perioda, dok se kamate kapitaliziraju.
- **Kredit EBRD (Evropske banke za obnovu i razvoj) 35418** iz 2005. godine, u iznosu 42.000.000 EUR-a, u protivrijednosti 82.144.860 KM, odobren je za remont pruge i signalizaciju. Sredstva po ovom kreditu bila su raspoloživa od 2006. godine, uz grejs period od 3 godine. Na dan bilansa povučena su samo sredstva u iznosu 821.448 KM. Preostali iznos nepovučenih sredstava iznosi 81.323.412 KM. Rok povlačenja sredstava prolongiran je do 31.12.2011. godine. Realizacija ovog ugovora počela je od 23.11.2009. godine, nakon zaključenog ugovora sa izvođačem radova „JV Swietelski Alpine“ Austrija za remont pruge. Ugovorni rok za završetak radova je novembar 2011. godine. Ugovor s izvođačem radova „Thales Rail Signalling Solutions GmbH“ za signalizaciju zaključen je 30. 12. 2009. godine. Kamata u periodu povlačenja se kapitalizira na investicije.

Prema Izvještaju Jedinice za implementaciju, osnovni razlozi kašnjenja povlačenja sredstava nastali su zbog značajnog kašnjenja posebno u fazi projektovanja, izrade tenderske dokumentacije i provođenja međunarodnog postupka odabira izvođača radova.

Posljedica neefikasnog povlačenja sredstava je povećanje obaveza za 1.611.636 KM, po osnovu taksi na nepovučena sredstva, koje je obračunao kreditor. Istovremeno, obračunate takse su, umjesto na rashode pripadajućeg perioda, knjižene na investicije. Ovakvim računovodstvenim postupcima, precijenjena su stalna sredstva, a za isti iznos podcijenjeni rashodi perioda, od čega u 2009. godini za iznos od 407.901 KM.

Računovodstvenim politikama nije uređena politika priznavanja taksi na nepovučena sredstva, iako iste, obračunate po navedenom osnovu, ne ispunjavaju uslove za kapitalizaciju prema zahtjevima iz MRS 23 – Troškovi pozajmljivanja.

- **Kredit EIB (Evropske investicijske banke) 23376** iz 2005. godine, odobren je u iznosu od 51.600.000 EUR, u protivrijednosti 100.920.828 KM. Povučena sredstva po ovom kreditu na dan 31.12.2009. godine iznose 896.465 KM. Preostali iznos nepovučenih sredstava iznosi 100.024.363 KM. Grejs period je 5 godina, period otplate je 14 godina, počevši od 15.09.2012. godine. Izvođači radova i po ovom kreditu su „JV Swietelski Alpine Austrija“ i „Thales Rail Signalling Solutions“ GmbH.

Razlozi u kašnjenju povlačenja sredstava dati za prethodni kredit odnose se i na ovaj kredit.

Dugoročni robni krediti u iznosu 6.465.047 KM odnose se na obaveze po osnovu opravke i modernizacije 14 lokomotiva koju vrši firma „Končar“ Zagreb po ugovoru iz aprila 2007. godine. Vrijednost ugovora od 18.099.018 EUR, odnosno 35.398.602 KM. Ugovoreno je avansno i odgođeno plaćanje, od čega je 15% avansno, a 85% iz kredita „Zagrebačke banke“ Zagreb. Korisnik kredita je „Končar“ Zagreb. Dospjele, a neizmirene obaveze po ovom kreditu iznose 5.795.461 KM.

Revizijom smo utvrdili da ispostavljene fakture za dodatne radove na 6 popravljenih i aktiviranih električnih lokomotiva, u vrijednosti 180.111 KM, nisu evidentirane u izvještajnom periodu na koji su se odnosile, 2008. godinu, iako je o istim zaključen Aneks 1 i 2 ugovora od februara 2008. godine. Ovi dodatni radovi knjigovodstveno su evidentirani na dan 31.12.2009. godine.

Tokom 2009. godine, vršena je popravka tri lokomotive i prema faznoj gotovosti ispostavljene su

fakture u ukupnom iznosu 4.298.401 KM. Od navedenog iznosa, 15% trebalo je da bude kao avansna uplata, ali ista nije uplaćena, te je evidentirana obaveza u iznosu 644.760 KM. Preostali iznos obaveze po kreditu iznosi 3.179.093 KM, a razgraničena kamata 474.548 KM.

Revizijom smo utvrdili da je jedna od tri lokomotive u potpunosti popravljena i vraćena u BiH. Međutim, ista je od decembra 2008. godine pod carinskim nadzorom, zbog neplaćenih uvoznih dažbina u iznosu 434.138 KM. Pored lokomotive pod carinskim nadzorom su i vagoni uvezeni iz Portugala i druga roba koji na carini stoje duži vremenski period. Za ukupno uvezenu opremu i robu u vrijednosti od 5.076.046 KM, zaključno sa 31.12.2009. godine, nisu plaćene uvozne dažbine u iznosu 922.251 KM. Zbog toga što se carinjenje ne provodi u zakonom predviđenim rokovima za provođenje carinskih procedura, plaća se ležarina za robu, koja za 2009. godinu iznosi 453.922 KM, čime su povećani troškovi poslovanja.

Dugoročna razgraničenja i rezervisanja iskazana u iznosu 25.471.851 KM čine razgraničenja u iznosu 21.468.752 KM i rezervisanja za otpremnine, po osnovu procjene ovlaštenog aktuara, u iznosu 4.003.099 KM. Najveći dio razgraničenja odnosi se na donacije za stalna sredstva, u iznosu 19.530.313 KM, dobivene u ranijim godinama od njemačkih, švedskih i drugih željeznica (polovni vagoni, oprema za rekonstrukciju željezničkih kapaciteta u BiH). Koncem godine, a shodno zahtjevima iz MRS 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći, sa ove pozicije je u prihode prenesen iznos obračunate amortizacije od 1.583.524 KM.

Pored navedenih obaveza, iskazana su i razgraničenja za unaprijed naplaćeni prihod od „Turkish State Railways“ u iznosu od 937.742 KM i ostala dugoročna razgraničenja za kamate po robnom kreditu „Končar“ Zagreb, u iznosu 965.047 KM.

Kratkoročne finansijske obaveze iskazane su u iznosu 79.637.530 KM. U odnosu na prethodnu godinu ove obaveze povećane su za 47,58%. Najveći dio ovih obaveza u iznosu od 36.039.657 KM odnosi se na tekući dio dospjelih obaveza po dugoročnim kreditima. U 2009. godini, izvršena su i nova zaduživanja kod komercijalnih banaka za kratkoročne kredite, u iznosu od 28.600.000 KM.

U narednoj tabeli, daje se pregled i stanje kredita, uvjeti i banke od kojih su uzeti krediti:

R. b.	Komercijalne banke	Stanje kredita	Stanje kredita	Kamatna stopa	Period otplate
		na dan 31.12.2008.	na dan 31.12.2009.		
1.	UniCredit bank d.d Mostar	3.600.000	2.249.990	9,00%	2009 – 2011
2.	UniCredit bank d.d Mostar	1.000.000	3.022.213	8,75%	01.09.2009-03.05.2010
3.	NLB Tuzlanska banka d.d	1.000.000	1.000.000	9,90%	01.11.2007-01.11.2008
4.	NLB Tuzlanska banka d.d	1.100.000	1.100.000	9,90 %	09.12.2008-07.12.2009
5.	Hypo Alpe Adria bank Mostar	4.500.000	4.500.000	9,25 %	04.09.2009-01.01.2010.
6.	BBI banka d.d Sarajevo	3.483.223	2.625.000	10,50 %	2009 – 2011
7.	BBI banka d.d Sarajevo	-	4.666.580	10,50%	12 mjeseci
8.	Bobar banka d.d Bijeljina	4.823.276	2.500.000	9,95%	30.12.2009. jednokratno
9.	Postbank BH d.d Sarajevo	-	1.000.000	9,30 %	07.08.2009 - 07.02.2010
10.	Postbank BH d.d Sarajevo	-	100.742	9,30%	07.08.2009 - 29.01.2010
11.	Nova banka d.d Banja Luka	-	467.979	9,95%	24.08.2009 - 24.01.2010
12.	Sparkasse bank d.d Sarajevo	-	1.012.334	9,95 %	10.03.2009 - 10.03.2010
13.	Vakufska banka d.d. Sarajevo	-	1.500.000	9,95 %	11.11.2009 - 11.11.2010
14.	Intesa Sanpaolo bank d.d Sarajevo	-	4.000.000	7,99 %	15.08.2010 - 01.10.2010
Ukupno		18.506.499	29.744.839		

Saglasnost za pribavljanje bankarskih kredita kod komercijalnih banaka u iznosu od 23.000.000 KM dalo je resorno Ministarstvo, 15.12. 2008. godine, dok za preostalih 5.600.000 KM nije obezbijedena saglasnost. Instrumenti obezbijedenja povrata ovih kredita su založna prava na pokretnu i nepokretnu imovinu Društva. Sredstva su korištena za isplate zaostalih plaća, toplog obroka i drugih naknada zaposlenim, izmirivanje doprinosa po osnovu plaća iz 2008. godine i dijelom iz 2009. godine, obaveze prema dobavljačima, kao i dospjelih anuiteta po kreditima.

Najveći kredit u iznosu od 7.000.000 KM uzet je po kamatnoj stopi od 10,50 %.

Obaveze prema dobavljačima iskazane u iznosu 54.182.785 KM, odnosu na prethodnu godinu veće su za 74,45%. Najveći dio obaveza prema dobavljačima u iznosu od 25.611.076 KM je do 90 dana, od 90-360 dana 19.565.144 KM, od 1 do 3 godine 8.518.415 i preko 3 godine 488.149 KM.

Uvidom u dokumentaciju uočili smo da se obaveze usaglašavaju, ali da ima i neusaglašenih obaveza. Primjer neusaglašenih obaveza su obaveze prema dobavljaču „Končar“ Zagreb, obzirom da nisu knjižene fakture iz 2007. godine u iznosu 101.139 KM (51.711 EUR-a), nastale po osnovu premija za prijevremenu isporuku dvije lokomotive, shodno ugovoru.

Obaveze prema zaposlenima iskazane su u iznosu 10.876.578 KM i odnose se na obračunate, a neisplaćene neto plaće i naknade zaposlenima za oktobar, novembar i decembar 2009. godine. Neto plaće su isplaćene u 2010. godini.

Obaveze za poreze i pripadajuće doprinose druga davanja iskazane su u iznosu od 88.746.793 KM. Najveće su obaveze za poreze i doprinose prema zaposlenima u iznosu 80.791.747 KM, čija se struktura daje u slijedećem pregledu:

- Obaveze za porez na plaće za period 2001-2008. godina	6.942.492 KM
- Obaveze za porez na dohodak za 2009. godinu	546.978 KM
- Obaveze za doprinose za period 2000-2008. godina	61.585.529 KM
- Obaveze za doprinose za 2009. godinu	11.716.748 KM
Ukupno	80.791.748 KM

Tokom 2009. godine, porez na plaću obračunat u skladu s Zakonom o porezu na dohodak, uplaćivo se prilikom isplate plaća. Obračunati porez za X, XI i XII/2009. godine, iskazan u iznosu 546.978 KM, uplaćen je u 2010. godini.

Doprinosi za PIO, zdravstvo i nezaposlenost uplaćeni zaključno sa datumom 17.11.2009. godine, odnose se za mjesec juli 2009. godine. Od navedenog datuma ove obaveze ne uplaćuju se redovno prema važećim Zakonom o doprinosima. Ukupne obračunate, a neizmirene obaveze za doprinose po svim osnovama u 2009. godini iznose 11.716.748 KM. Iste nisu izmirene do kraja maja 2010. godine.

Revizijom smo utvrdili da su:

- Iskazane obaveze podcijenjene su za 9.400.658 KM, zbog neosnovano isknižanih obaveza za penzijsko i invalidsko osiguranje, od čega se 7.012.417 KM odnosi na manje iskazane obaveze po osnovu istih doprinosa, a preostalih 2.388.241 KM na nepravilno evidentirane uplate doprinosa po istom osnovu.

Na osnovu Zaključka Vlade Federacije BiH broj: 638/2002, Društvo je 2002. godine isknižilo i oprihodovalo obaveze za doprinose prema PIO/MIO za period od 01.09. 2001 do 31.12.2002. godine u iznosu 9.400.658 KM. Obzirom da nadležni Federalni zavod za PIO/MIO nije prihvatio i priznao ovu transakciju, Društvo ima obavezu da prilikom odlaska uposlenika u penziju, radi ostvarenja prava na istu, uplati i doprinose za navedeni period. Pojedinačne uplate knjigovodstveno se evidentiraju na dugovnu stranu konta obaveza za doprinose iz ranijeg perioda i iskazuju kao pretplata. Po navedenom osnovu zaključno sa 31.12.2009. godine iskazan je iznos od 2.388.241 KM. Zbog ovakvog knjiženja uplata, iskazane obaveze na datum bilansa umanjene su za dugovna salda, a za isti iznos podcijenjeni troškovi poslovanja u periodima u kojima su iste izvršene, od čega samo u 2009. godini za 411.045 KM.

Ostale kratkoročne obaveze u iznosu 10.026.800 KM, od čega su najveće obaveze prema Federalnom ministarstvu finansija za obračunate kamate i takse po međunarodnim dugoročnim kreditima u iznosu 4.771.432 KM i čini samo dio obaveza nastalih po ovom osnovu. Obaveze se ne izmiruju, a niti su ukupne obaveze evidentirane na ovaj poziciji. Evidencija o ovim obavezama knjigovodstveno se klasifikuje na različite pozicije. Prema podacima finansijske službe ukupne obračunate a neplaćene kamate i takse koje je preuzelo Federalno ministarstvo finansija iznose 16.544.292 KM. Usaglašavanje se vrši pojedinačno po međunarodnim kreditima. Na datum izvještaja, iskazana stanja duga po kreditima uglavnom nisu usaglašena, jer Federalno ministarstvo finansija nije knjižilo zadnja zaduženja.

Elaboratom o redovnom godišnjem popisu Društva nisu obuhvaćene obaveze Društva.

Neevidentirane obaveze

Društvo nije knjigovodstveno evidentiralo obaveze po globalnom bilansu iz osnova prijeratnog poslovanja utvrđene sporazumima sa stranim željezničkim upravama u iznosu od 12.720.075 KM, iako su iste obuhvaćene i uključene u Zakon o finansijskoj konsolidaciji JP ŽFBiH za period od 01.01.2008. do 31.12.2012. godine. Radi se o naslijeđenom dugu koje je Društvo preuzelo od bivših Željeznica BiH po zaključenim sporazumima o poravnanju. Prema izjavama odgovornih osoba, iste u Društvu smatraju potencijalnim, obavezama koje će tek nastati u budućnosti. I kao takve, ove obaveze nisu objavljene uz finansijske izvještaje, shodno MRS – 37 Rezervisanje, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Iskazane obaveze po osnovu naknade za korištenje građevinskog zemljišta na datum bilansa iznose 1.453.217 KM. Društvo nije prihvatilo pojedina rješenja kojima je utvrđena dosta visoka visina naknade, radi čega su i pokrenuti sporovi. Ovakva rješenja Društvo nije iskazivalo kao obavezu, niti je za iste vršilo rezervisanja, shodno MRS – 37. Najznačajniji spor vodi se sa općinom Lukavac, po osnovu izdatog rješenja na iznos od 7.549.246 KM. Postupak još uvijek nije okončan. Iako nije pokrenut sudski spor, Društvo nije iskazalo obavezu za naknadu korištenja građevinskog zemljišta i komunalne naknade utvrđene rješenjem grada Mostara u iznosu od 48.929 KM.

Preporuke:

Implementaciju projekata uskladiti sa raspoloživim sredstvima kako ne bi dolazilo do povećanja obaveza zbog neefikasnosti u povlačenju sredstava i povećanja odliva sredstava.

Usvojiti računovodstvenu politiku vezanu za iskazivanje takse na nepovučena sredstva po međunarodnim kreditima u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima, obzirom da se radi o značajnim transakcijama većih iznosa.

Radi realnog iskazivanja obaveza izvršiti doknjižavanje neizmirenih obaveza za doprinose prema PIO/MIO iz ranijeg perioda, a za izvršene uplate teretiti rashode perioda.

4.7 Kapital

Na datum bilansa, iskazan je kapital u slijedećim iznosima:

	31.12.2009.	31.12.2008.
KAPITAL	1.042.560.443	1.101.888.729
Upisani osnovni kapital	1.101.888.729	1.143.810.183
(Akumulirani – preneseni gubitak)	(59.328.286)	(41.921.454)

Upisani osnovni kapital iskazan u iznosu od 1.101.888.729 KM manji je od registrovanog za iznos iskazanog gubitka u prethodnoj godini. U strukturi ukupno registrovanog kapitala, u iznosu od 1.143.810.184 KM, državni kapital čini 91,816 %, a preostalih 8,184 % privatni kapital.

Društvo je osnovano i registrovano 2002. godine, u 100 % -om državnom vlasništvu. Početkom 2005. godine izvršena je djelimična privatizacija kojom je dio državnog kapitala privatiziran putem javne ponude dionica. Rješenjem Agencije za privatizaciju u Federaciji BiH, od 12.10.2004. godine, odobren je Program privatizacije i Početni bilans, prema kojem je metodom javne ponude dionica utvrđena prodaja dijela državnog kapitala. Društvo u to vrijeme nije raspolagalo sa potpunom dokumentacijom o vlasništvu nad nekretninama, radi čega je istim rješenjem Agencija je naložila da se do okončanja privatizacije završi postupak dokazivanja vlasništva. Međutim, prije okončanja postupka dokazivanja vlasništva, Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH je drugim rješenjem, od 14.03.2005. godine, odobrila upis izvršene privatizacije u sudski registar 49 % državnog kapitala Operatora, dok je Infrastruktura u ostala u državnom vlasništvu. Iako je djelimična privatizacija izvršena na osnovu javne ponude dionica, na osnovu odluka organa upravljanja Društvo nije registrovano kao dioničko društvo. Na osnovu rješenja Agencije za privatizaciju u Federaciji BiH, rješenjem Općinskog suda u Sarajevu iz 2006. godine, osnovni kapital u iznosu od 1.461.830.332 KM registrovan je slijedećom struktorom:

- 94,169150 % ili 1.376.593.192 KM predstavlja državni kapital, a
- 5,830850 % ili 85.237.140 KM privatni kapital.

Odlukama organa upravljanja iz 2007. i 2008. godine, po osnovu pokrića gubitaka iskazanih u periodu od 2004. - 2007. godine, smanjen je kapitala za ukupno 341.132.247 KM. U 2007. godini donesena je i odluka o povećanju učešća privatiziranog u ukupnom kapitalu sa 5,830850 na 8,184 %. Smanjenje državnog, a povećanje privatiziranog kapitala izvršeno je po osnovu interno iskazanog potraživanja Operatora od Infrastrukture.

Ovako utvrđena visina i struktura kapitala registrovana je Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu, broj: 065-0-Reg-09-000013, od 18.02.2009. godine, prema kojem je novo učešće u strukturi ukupno registrovanog, smanjenog osnovnog kapitala u iznosu od 1.143.810.184 KM slijedeće:

- 91,816 % ili 1.050.200.759 KM predstavlja državni kapital, a
- 8,184 % ili 93.609.425 KM privatni kapital.

Mi ne možemo potvrditi osnovanost promjene strukture kapitala. Smatramo da interno potraživanje nije moglo biti osnov za promjenu učešća u kapitalu i za isto nije bilo osnova, obzirom da se radi o jednom pravnom licu koje posluje putem istog računa i objavljuje jedne finansijske izvještaje. Iskazivanje internih transakcija nema uticaja na poslovanje, niti efekata na iskazivanje, jer se međusobna potraživanja i obaveze, uključujući i naknadu za korištenje infrastrukture, u poslovnim knjigama koncem godine, prije objavljivanja finansijskih izvještaja, eliminišu.

Posebno ako se ima u vidu činjenica da još uvijek nije izvršena konsolidacija i sanacija dugova, nisu bili stvoreni ni uslovi za očuvanje nezavisnosti njihovog poslovanja, a samim tim ni uslovi za internu podjelu, obzirom da od strane osnivača, predstavnika državnog kapitala, nije obezbjeđen ravnopravan položaj Infrastrukture u odnosu na Operatora.

Akumulirani (preneseni) gubitak iskazan je u iznosu od 59.328.286 KM, a u prethodnoj, 2008. godini, iskazan je gubitak u poslovanju u iznosu od 41.921.454 KM.

U periodu od 2004. do 2009. godine, po osnovu iskazanih gubitaka u poslovanju, smanjen je kapital Društva za 440.144.325 KM.

Preporuka:

Potrebno je preispitati osnov za promjenu vlasničke strukture kapitala.

4.8 Prihodi

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su u slijedećim iznosima:

	01.01. - 31.12.2009.	01.01. - 31.12.2008.
PRIHODI	100.922.102	134.359.589
Prihodi po osnovu prodaje – operativni prihodi	73.857.027	92.413.178
Prihodi po osnovu otuđenja sredstava	80.098	200.203
Dobici od prodaje postrojenja i opreme	584.735	135
Ostali prihodi	26.400.242	41.746.073

Politike vrednovanja i iskazivanja prihoda uređene su vlastitim računovodstvenim politikama, usklađenim sa zahtjevima iz standarda. Prihodi se priznaju u finansijskim izvještajima u momentu ispostavljanja faktura za izvršene usluge, a budžetski prihod u visini naplaćenog prihoda do momenta sastavljanja finansijskih izvještaja.

Cijene usluga prevoza u željezničkom saobraćaju obračunavaju se prema Tarifi za prevoz stvari u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju. Najnoviju Odluku o donošenju Tarife za prevoz stvari donio je Nadzorni odbor 17.04.2009. godine. Za prevoz stvari na prugama Društva, pored tarife primjenjuje se Zakon o ugovorima o prevozu u željezničkom saobraćaju, Jedinствени pravni propisi za ugovor o međunarodnom prevozu stvari (CIM) i ostali pravilnici i propisi koje donose nadležni organi u vezi sa radom željeznice i njenim odnosima sa korisnicima usluga.

Prihodi od prodaje u iznosu od 73.857.027 KM čine 73,18 % ukupnih prihoda i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 21,08 %. U okviru istih, najveći su prihodi od pruženih usluga u željezničkom saobraćaju u iznosu od 61.908.943 KM. Značajni su i prihodi od zakupnina u iznosu od 8.236.538 KM. Najveći dio u iznosu od 6.483.615 KM odnosi na prihode po osnovu 19 lokomotiva datih u zakup turskim željeznicima, po ugovoru.

Prihodi po osnovu promjene vrijednosti i otuđenja sredstava od prodaje iskazani su u iznosu od 584.735 KM. Iste u najvećem dijelu predstavljaju ostvareni dobiti po osnovu prodaje poslovnog prostora u Bihaću u iznosu od 454.757 KM. Na osnovu odluke Nadzornog odbora, postupak prodaje putem aukcije izvršila je Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH.

Ostali prihodi iskazani su u iznosu od 26.400.242 KM. Ove prihode u najvećem dijelu čine prihodi od subvencija, dotacija i pomoći u iznosu od 20.983.524 KM. U okviru istih, 19.400.000 KM odnosi se na dotacije od federalnih institucija, dok 1.583.524 KM čine prihodi od donacija.

Prihodi od dotacije federalnih institucija u iznosu od 19.400.000 KM odnose se na doznačna sredstva iz Budžeta Federacije BiH. Radi se o prihodima nastalim po osnovu ispostavljenih faktura Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija u svrhu - transfer iz Budžeta Federacije BiH – po osnovu subvencija JP Željeznice FBiH – troškove infrastrukture za i po osnovu sufinansiranja javnog putničkog servisa i kombinovanog saobraćaja za 2009. godinu. Prihodi po osnovu održavanja željezničke infrastrukture iznosili su 17.316.667 KM, a prihodi po osnovu sufinansiranja javnog putničkog servisa i kombinovanog saobraćaja 2.083.333 KM. Dakle, neovisno o zaključenom ugovoru o održavanju željezničke infrastrukture i izvršenim radovima na održavanju željezničke infrastrukture, u vrijednosti od 95.953.991 KM, koji su priznati i ovjereni od strane resornog ministarstva, po osnovu održavanja željezničke infrastrukture doznačana su sredstva u iznosu od 17.316.667 KM.

Prihodi od donacija u stalnim sredstvima odnose se na prenos pripadajućeg dijela odloženih prihoda knjiženih na konta dugoročnih razgraničenja, u visini obračunate amortizacije, shodno zahtjevima iz MRS 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći.

4.9 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi u ukupnom iznosu 162.488.049 KM. Struktura rashoda je slijedeća:

	01.01. - 31.12.2009.	01.01. - 31.12.2008.
RASHODI	162.488.049	174.057.980
Operativni rashodi	147.853.353	160.448.332
Finansijski rashodi	7.265.031	5.717.338
Rashodi od ostalih aktivnosti	7.369.665	7.892.310

Operativni rashodi u iznosu 147.853.353 KM odnose se na slijedeće troškove poslovanja:

TROŠKOVI POSLOVANJA	147.853.353	160.422.565
Materijalni troškovi	15.764.730	19.782.713
Amortizacija	37.671.895	39.373.631
Troškovi primanja zaposlenih	81.998.657	82.972.591
Troškovi usluga	6.863.675	9.318.791
Razni troškovi poslovanja	5.553.393	8.545.825
Rezervisanja za rizike i troškove-obaveze	-	428.324
Finansijski troškovi uključeni u troškove učinka	1.003	689

Materijalni troškovi iskazani su u iznosu 15.764.730 KM. Ove troškove u najvećem dijelu čini utrošena energija, u okviru kojih se u iznosu 9.320.586 KM odnosi na utrošenu energiju, gorivo i mazivo.

Troškovi primanja zaposlenih iskazani su u iznosu 81.998.657 KM i predstavljaju najveće troškove Društva. Bruto plaće zaposlenih u iznosu 74.474.582 KM i ostali troškovi zaposlenih u iznosu 7.524.074 KM.

Obračun plaća regulisan je Kolektivnim ugovorom željezničara Federacije BiH („Sl. novine FBiH“ broj 11/07), Pravilnikom o radu i Izmjenama i dopunama Pravilnika o radu sa izmjenjenom sistematizacijom radnih mjesta, kao i Upustvom o procedurama i kontrole unosa podataka i obračuna i isplate plaće zaposlenika. Društvo je uskladilo opće akte iz oblasti radnih odnosa po osnovu primjene Zakona o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija u FBiH i javnim preduzećima u većinskom vlasništvu Federacije BiH. ("Sl. novine FBiH", broj: 12/09).

Prosječno isplaćena neto plaća u 2009. godini na nivou Društva iznosila je 976 KM, u Operatoru 1.019 KM, a u Infrastrukturi 945 KM. Najviša neto plaća isplaćena je u iznosu od 4.008 KM, a najniža u iznosu 451 KM. Razlika do propisane minimalne plaće dodata je na plaću. Obračun plaće izvršen je za svih 12 mjeseci u 2009. godini, ali prilikom isplate plaća nije vršena uplata pripadajućih doprinosa za period avgust – decembar 2009. godine, što je suprotno važećim zakonskim propisima, što je šire objašnjeno u tački.4.7. Izvještaja.

Ostali troškovi zaposlenih iskazani su u iznosu 7.524.074 KM, od čega su najveće naknade za topli obrok u iznosu 6.323.770 KM i naknade za troškove prevoza u iznosu 1.181.714 KM.

Troškovi usluga iskazani su u iznosu 6.863.675 KM. Najveće su transportne usluge u željezničkom saobraćaju u iznosu 2.723.475 KM. Troškovi intelektualnih usluga iskazani su u iznosu 232.367 KM, od čega su najveće naknade za advokatske usluge od 130.024 KM. Dio ovih troškova nastao je po osnovu Ugovora o pružanju pravne pomoći i zastupanju, od 07.04.2008. godine, zaključenim sa advokatom Bilić Senadom, po tužbi „BIG –Investiciona grupa“ d.d Sarajevo. Isti advokat obavljao je i druge poslove bez zaključenog ugovora, kao što su poslovi zastupanja u predmetu „Remont pruga“, preregistracija Društva – smanjenje kapitala, upis promjena u knjizi udjela, etažiranje poslovne zgrade Željezničke stanice Sarajevo. Troškovi nastali po ovom osnovu za izvršene usluge evidentirani su na osnovu ispostavljenih faktura.

Razni troškovi poslovanja iskazani su u iznosu 5.553.393 KM. Najveći su putni troškovi u iznosu 1.185.891 KM. Dnevnice za službena putovanja u zemlji i inostranstvu isplaćene su u iznosu 467.546 KM, a posebno obračunate dnevnice, uz mjesečni nalog s prilogom, koji se izdaje zaposlenicima koji u toku mjeseca službeno putuju više puta uzastopno, u iznosu od 470.824 KM.

Revizijom smo utvrdili da su mjesečni nalozi s prilogom izdavani, a obračun dnevnica po istim vršio se i pojedinim zaposlenicima koji nisu upućeni na službeni put, nego zaposlenicima koji su putovali iz mjesta prebivališta u mjesto redovnog zaposlenja, što nije u skladu sa članom 148. Pravilnika o radu i Uredbe o naknadama troškova za službena putovanja („Sl. novine FBiH“ broj: 75/04, 43/07, 3/08, 2/09 i 4/10).

Istim zaposlenicima troškovi prevoza obračunati su uz mjesečni putni nalog. Kako ovi troškovi predstavljaju troškove prevoza na posao i sa posla obračun istih nije vršen u skladu s članom 167. Pravilnika o radu, odnosno, u visini 70% od troškova prevoza sredstvima javnog drumskog saobraćaja.

U okviru raznih troškova poslovanja iskazane su naknade za odvojeni život u iznosu 23.476 KM, i odnosi se na 10 zaposlenika koji su primali ovu naknadu tokom 2009. godine. Ova naknada je isplaćivana u iznosu 70 % od prosječne plaće ostvarene u FBiH, prema Kolektivnom ugovoru željezničara FBiH i članu 164. Pravilnika o radu. Prema Uredbi o naknadama i drugim materijalnim pravima koja nemaju karakter plaće („Sl. novine FBiH“ 34/04,56/04, 68/05 i 33/06) iznos koji se ne oporezuje je do visine 50 % prosječne plate ostvarene u FBiH. Na razliku više isplaćene naknade nisu obračunati porez na dohodak i doprinosi prema Zakonu o porezu na dohodak. Iako je Izmjenama i dopunama Pravilnika o radu od 09.11.2009. godine, smanjena naknada na visinu od 50 % od prosječne neto plaće isplaćene u FBiH, ista je i za decembar 2009. godine isplaćena u iznosu od 548 KM, što je 70 % od prosječne plaće, a na osnovu Odluke o privremenom raspoređivanju 4 uposlenika.

Finansijski rashodi iskazani u iznosu od 7.265.031 KM. Najveći su rashodi po osnovu kamata na zajmove i kredita od banaka i drugih pravnih lica u iznosu 5.989.822 KM i zatezne kamate u iznosu 777.033 KM.

Ostali rashodi iskazani su u iznosu od 7.369.665 KM. Najveći se odnose na ispravku vrijednosti nenaplaćenih potraživanja i ulaganja u iznosu od 3.587.562 KM. Na prijedlog popisne komisije, Odluka generalnog direktora i Nadzornog odbora potraživanja od kupaca koja nisu naplaćena u roku od jedne godine prenesena su na sumnjiva i sporna u iznosu 2.998.139 KM. Potraživanja po osnovu bolovanja preko 42 dana u iznosu 589.021 KM, prenesena su na rashode. Ova potraživanja zbog neizmirenih obaveza za doprinose za zdravstveno osiguranje prema Zavodima za zdravstvenu zaštitu Kantona nisu podnesena za naplatu, te nije moglo doći do refundacija.

Rashodi po osnovu manje knjiženih troškova i rashoda iz ranijeg perioda iskazani su u iznosu 2.861.522 KM. Najveći se odnose na manje knjižene troškove usluga u iznosu 2.283.889 KM. Isti su nastali najvećim dijelom zbog neblagovremeno ispostavljenih faktura iz ranijeg perioda od Željeznica Republike srpske d.d. Doboj.

Preporuke:

Mjesečni nalog s prilogom izdati i obračun po istim vršiti zaposlenicima koji službeno putuje van mjesta rada.

Isplate naknada za odvojeni život vršiti u skladu sa Izmjenama i dopunama Pravilnika o radu.

4.8 Finansijski rezultat

Gubitak u 2009. godini u iznosu od 61.565.947 KM je za 55,13 % veći od gubitka iskazanog u prethodnoj godini. Gubitak od operativne aktivnosti u iznosu od 73.996.326 KM potvrđuje da obavljanjem osnovne djelatnosti u sadašnjim uslovima i u okviru postojećih kapaciteta i resursa Društvo ne može pokriti ni troškove zaposlenih. Ovi troškovi koje čine plaće i naknade plaća iznosili su 81.998.657 KM. Isti se nisu mogli obezbijediti iz operativnih prihoda koji su ostvareni u iznosu od 73.857.027 KM i za 20,08 % manji su prihoda po istom osnovu iz prethodne godine. U ovakvim okolnostima, ukupno doznačena sredstva iz Budžeta u iznosu od 19.400.000 KM nisu dovoljna ni za pokriće plaća zaposlenih u Infrastrukturi.

Cjelokupna situacija u kojoj Društvo egzistira dosta je teška i složena. Zbog sistemskog neriješavanja nagomilanih problema i višegodišnjih gubitaka, uslijed nedovoljne i neadekvatne podrške Federacije, kao većinskog vlasnika, u dijelu nepotpune i nedosljedne primjene Zakona o željeznicama Federacije BiH, Zakona o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja i Zakona o finansijskoj konsolidaciji JP „Željeznice Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo za period od 01.01.2008. do 31.12.2012. godine, ali i zbog pasivnosti organa upravljanja, posebno predstavnika državnog kapitala i neefikasnosti Uprave i rukovodstva, stvorena je velika dubioza u poslovanju. Stvorene su velike obaveze, značajan dio nekretnina je pod hipotekama, a na preostalu kvalitetnu pokretnu imovinu data su založna prava. Gubici se u kontinuitetu iz godine u godinu povećavaju, a kapital smanjuje. Bez aktivnijeg uključivanja osnivača, sistemskog rješavanja uzroka i otklanjanja posljedica i postupanja predstavnika državnog kapitala sa pažnjom dobrog privrednika, osnovni ciljevi poslovanja nisu realni, niti su ostvarivi.

4.9 Sudski sporovi

Prema podacima nadležne službe, protiv Društva se vode 103 sudska spora, u ukupnoj vrijednosti od 18.585.573 KM. Osnov tužbi su neizmirene obaveze po različitim osnovama, naknade štete i neisplaćene plaće iz ranijeg perioda. Istovremeno, Društvo je pokrenulo i vodi 201 sudski postupak protiv pravnih i fizičkih lica radi naplate potraživanja po osnovu prevoza i zakupa u vrijednosti od 13.040.832 KM.

4.10 Nabavke

Prema prezentiranim podacima, u 2009. godini zaključeno je 25 ugovora o javnim nabavkama, u vrijednosti 9.598.588 KM. Od ukupnog broja zaključenih ugovora, za 18 ugovora provedeni su postupci i odluke donesene u 2008. godini. Po osnovu provedenih otvorenih postupaka zaključeno je 9 ugovora, 1 ugovor dodijeljen je putem pregovaračkog postupka, a 15 putem konkurentskih zahtjeva.

U svim revidiranim postupcima koji su prethodili zaključenju ugovora nisu u potpunosti ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima. Neki postupci trajali su neuobičajeno dugo, a većinu postupka karakteriše neefikasnost, sporost i kašnjenje u realizaciji zaključenih ugovora. Ugovori zaključeni u tekućoj godini, uglavnom su realizovani u narednoj godini. Bilo je slučajeva provođenja postupaka i izbora ponuđača, a da prethodno nisu obezbijedena potrebna sredstva za predmetne nabavke. U najvećem dijelu provedeni su otvoreni postupci. Na objavljene javne pozive ponude su uglavnom dostavljali isti ponuđači, pravna lica sa kojima je Društvo već imalo poslovnu saradnju. Evidentno je da za većinu provedenih postupaka nije bilo većeg interesa zainteresiranih ponuđača, što se može dovesti u vezu sa izuzetno teškom finansijskom situacijom u kojoj Društvo egzistira. I pored toga, obaveze prema nekim dobavljačima u značajnom dijelu ili su čak u potpunosti blagovremeno izmirivane, što se posebno odnosi na »D&G Lara« d.o.o. Mostar, »TGA Commerce« d.o.o. Sarajevo, »Auto obnova« d.o.o. Sarajevo, »Olimpik turs« d.o.o. Sarajevo.

Od ukupno 13 revidiranih postupaka, kod slijedećih smo utvrdili nepravilnosti:

1. Predmet ugovora: Nabavka usluga – usluge špediterskih poslova i usluga prijevoza; Izabrani ponuđač: »Intereuropa RTC« d.o.o. Sarajevo; Broj ugovora: 4107/2614/09, od 19.10.2009. godine; Iznos ugovora: 58.980 KM.

- **Obrazac za cijenu ponude, koji predstavlja dio tenderske dokumentacije, neprecizan je i uopšten. Od tri prispjele ponude, prihvaćena je ponuda i izabran ponuđač sa dvostruko nižom cijenom od drugorangiranog ponuđača, što upućuje na zaključak da se radi o neprirodno niskoj ponudi.**

2. Predmet ugovora: Nabavka roba – Oprema kontaktne mreže; Izabrani ponuđač: »Step« d.o.o. Sarajevo; Broj ugovora: 7924/4948/08, od 29.01.2009. godine; Iznos ugovora: 417.803 KM.

- **Iako je u postupku vrednovanja ponuda komisija jednoglasno ocijenila da su prispjele ponude neprihvatljive, iz razloga što ne zadovoljavaju tražene uslove iz tehničke specifikacije, radi čega je predlagala da se postupak poništi, na osnovu zaključka Uprave, od 03.11.2008. godine, izvršeno je ponovno vrednovanje i bodovanje prispjelih ponuda i izabran ponuđač.** Prema izjavama odgovornih, ugovor nije realizovan zbog nedostatka sredstava.

3. Predmet ugovora: Nabavka roba – Nabavka lož ulja; Izabrani ponuđač: »Šped Petrol« d.o.o. Sarajevo; Broj ugovora: 11493/9956/08, od 10.02.2009. godine; Iznos ugovora: 324.000 KM.

- **Jedan od kvalifikacionih zahtjeva bio je posjedovanje transportnih kapaciteta nosivosti minimum 30 tona. Nije traženo posjedovanje skladišta. Jedan od kriterija dodjele ugovora bio je rok isporuke. Izabran je ponuđač koji je ponudio rok isporuke od jednog sata. Komisije nije smatrala da je ponuda sa ponuđenim rokom dostave od samo jednog sata nerealna i da je neprirodno niska. Drugi ponuđač ponudio je nižu cijenu, uz rok dostave od 24 sata, ali zbog objavljenih kriterija nije izabran.**

4. Predmet ugovora: Nabavka dizel goriva BAS EN 590 za pogon šinskih vozila; Izabrani ponuđač: »Junuzović Kopex« d.o.o. Lukavac; Broj ugovora: 3892/11505-1/08, od 01.07.2009. godine; Iznos ugovora: 1.783.846 KM bez PDV-a, 2.087.100 KM.

- **Predmetni postupak trajao je neprimjereno dugo. Postupak započet u oktobru 2008. godine, okončan je zaključivanjem ugovora u julu 2009. godine. Nakon što je objavljen javni poziv za otvoreni postupak, Uprava je isti poništila, a donijela odluku o provođenju pregovaračkog postupka bez objavljivanja obavještenja, iako nisu bili ispunjeni zakonski uslovi za takav postupak. Činjenica je da je Uprava propustila da na vrijeme poduzme aktivnosti kako bi se ugovor zaključio blagovremeno, čime bi se eliminisale neizvjesnosti i otklonili eventualni razlozi za poremećaje u snabdijevanju gorivom. Sve do zaključivanja predmetnog ugovora Društvo je gorivo nabavljalo od istog dobavljača, prema ugovoru koji je istekao, obzirom da je važio do 28.12.2008. godine.**

Preporuka:

Postupke nabavki provoditi u skladu sa propisanim procedurama iz Zakona o javnim nabavkama BiH, podzakonskim i vlastitim aktima i na taj način postupati u skladu sa članom 34. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

5. KOMENTAR

Društvo je 21.07.2010. godine dostavilo Komentar na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja, broj: 86-VII/10, uz koji je priložilo i dodatnu dokumentaciju.

U Komentaru se navode razlozi i daju dodatna pojašnjenja samo za kvalifikacije date u mišljenju.

Na osnovu uvida u navode u Komentaru i priloženu dokumentaciju konstatovali smo da nam nisu prezentirani valjani razlozi i argumenti, niti dostavljeni dokumentaciono opravdani dokazi koji bi imali realnu osnovu za korekciju i uključivanje u konačan Izvještaj, radi čega su konstatacije date u nalazu i kvalifikacije u mišljenju ostali isti.

Nismo mogli prihvatiti, niti uvažiti primjedbe i konstatacije date za kvalifikacije od 1 – 4.

Primjedbe date za kvalifikaciju 1, u vezi iskazane vrijednosti imovine, ne možemo prihvatiti iz slijedećih razloga:

U najvećem dijelu radi se o imovini stečenoj po početnom bilansu priznatoj po trošku sticanja umanjenom za obračunatu amortizaciju do 31.12.2001. godine. Obzirom da je ova imovina u ranijem periodu revalorizovana prema koeficijentima zasnovanim na opštem indeksu rasta cijena industrijskih proizvoda, u skladu sa tadašnjim propisima i standardima FBiH, zbog činjenice da korišteni koeficijenti nisu bili povezani sa tržišnim vrijednostima, nego su usklađivani prema inflaciji, isti ne predstavljaju prikladan osnov za mjerenje i iskazivanje stalnih sredstava, shodno zahtjevima iz standarda. Stoga i ne možemo prihvatiti konstatacije da se nekretnine, postrojenja i oprema u Društvu iskazuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju, obzirom da se po ovoj metodi mogu mjeriti samo sredstva nabavljena poslije 2002. godine. Činjenica je da priznata sredstva nisu vrednovana prema MSFI 1 – Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, koji od pravnog lica zahtjeva da prilikom sastavljanja početnog bilansa u skladu sa MSFI, prizna sva sredstva čije priznavanje zahtjevaju MSFI, a da istovremeno ne prizna sredstva kada isti standardi ne dopuštaju takvo priznavanje, reklasifikuje stavke i da primjeni MSFI za mjerenje svih priznatih sredstava. Obzirom da se ovi standardi primjenjuju od 01.01.2006. godine, Društvo je još tada trebalo uskladiti ranije korištene metode priznavanja ove imovine sa novim pravilima. Neracionalno je na ovom mjestu navoditi sve paragrafe koji se odnose na vrednovanje stalnih sredstava, radi čega smo samo naveli na obavezu prve primjene standarda.

Mi nismo nigdje navodili o metodi iskazivanja imovine po fer ili tržišnoj vrijednosti nakon početnog priznavanja, jer o tome odlučuje pravno lice, ali smo naglasak dali na početno priznatu vrijednost imovine koja nije usklađena prema međunarodnim računovodstvenim pravilima.

Primjedbe date za Kvalifikaciju 2, u vezi ugovora za proizvodnju i isporuku četverodijelnog niskopodnog elektromotornog voza, nismo prihvatili iz slijedećeg razloga:

Ne ulazeći u osnovanost, opravdanost i realnu potrebu ulaganja značajnih sredstava u predmetni projekat, u sadašnjoj izuzetno teškoj i složenoj finansijskoj situaciji i uslovima u kojima Društvo egzistira, osim odluke o provođenju postupka, nije nam prezentirana dokumentacija o načinu vođenja postupka. Odluku o provođenju pregovaračkog postupka bez objave obavještenja donijela je Uprava, pozivajući se na

član 11. stav 4. tačka b) Zakona o javnim nabavkama BiH. Mi smatramo da u konkretnom slučaju nije bilo osnova pozivati se na navedeni član Zakona i da nisu ispunjeni uslovi za primjenu tog postupka, obzirom da se ne radi o proizvodima proizvedenim isključivo u svrhe istraživanja, eksperimentisanja, proučavanja ili razvoja, već se radi o nabavci zasnovanoj na komercijalnoj osnovi. Neovisno o navedenoj činjenici, nije nam prezentirana ni dokumentacija o načinu vođenja postupka i toku pregovora, radi čega mi ne možemo potvrditi transparentnost i efikasnost načina korištenja sredstava u predmetnom projektu.

Primjedbe date za Kvalifikaciju 3, u vezi otkupa „Tehničke dokumentacije za projekat izgradnje telekomunikacione mreže na postojećoj željezničkoj infrastrukturi u BiH u dijelu koji se odnosi na željezničku infrastrukturu u Federaciji BiH“, nismo prihvatili iz slijedećih razloga:

Mi nismo imali namjeru, niti smo u nalazu i kvalifikaciji osporili predmetni projekat. Mi smo samo konstatovali činjenično stanje u vezi provođenja prve faze predmetnog projekta. I dalje stojimo pri konstatacijama da je postupak izrade projektne dokumentacije netransparentno povjeren firmama bez referenci. Činjenica je da prvobitni model projekta nije realizovan, ali se ne možemo složiti sa konstatacijama da nosiocima izrade predmetnog projekta nije ustupljena vlastita infrastruktura, kapaciteti i stručno osoblje, obzirom da bez toga nije bilo moguće sačiniti projektnu dokumentaciju. Ne možemo se složiti ni sa navodima u Komentaru da je projekat napravljen 2008. godine, baziran na tehnološkim dostignućima u tom momentu, obzirom da je postupak otkupa prava, projekta i tehničke dokumentacije započeo krajem 2006. godine, a da je procjena projekta izvršena u julu 2007. godine.

Uzimajući u obzir dostavljenu dokumentaciju i imajući u vidu naprijed navedeno, mi ostajemo pri ranije datim navodima i kvalifikacijama. Pored netransparentnog odabira firmi koje su učestvovala u izradi projektne dokumentacije, mi ne možemo potvrditi da se i u ostalim provedenim aktivnostima postupalo u svrhu najefikasnijeg načina korištenja javnih sredstava. Stoga mi i ne možemo prihvatiti način na koji je vođen predmetni projekt, niti potvrditi opravdanost do sada uložениh sredstava.

Primjedbe date za Kvalifikaciju 4, u vezi utvrđenog viška 185 vagona, nismo prihvatili iz slijedećih razloga:

Mi smo prihvatili navode Centralne popisne komisije i konstatovali činjenično stanje da su vagoni u posjedu Društva, ali da nisu evidentirani u knjigovodstvenim evidencijama. Stoga nam i nije jasno zbog čega se daje tako opširno obrazloženje u Komentaru, u kojem se navodi da se „radi o vagonima drugih željezničkih uprava“. U Elaboratu o popisu se navodi da „komisija nije imala vremena da uđe u strukturu pronađenih, neidentifikovanih vagona“, radi čega je i predložila poduzimanje aktivnosti na njihovom evidentiranju. Ako se radi o tuđim vagonim, nije nam jasno zašto se o tome nije raspravljalo prilikom usvajanja predmetnog Elaborata o popisu, zašto nije donesena drugačija odluka, niti su nam poznati razlozi zbog kojih se o problematici tuđih vagona još ranije nije raspravljalo. Navodi u Komentaru da su u predmetne i vagone koji su vraćeni vlasnicima (drugim željezničkim upavama) uložena značajna sredstva samo potvrđuju konstatacije u nalazu o neefikasnom radu Uprave.

U vezi navoda i konstatacija datih za kvalifikacije po tačkama 5, 6 i 7, u kojima se dijelom obrazlažu provedeni računovodstveni postupci, a dijelom i potvrđuju naši navodi, mi i na ovom mjestu konstatujemo da smo samo konstatovali činjenično stanje na datum bilansa, uz napomenu da bi prihvatili i uvažili sve računovodstvene postupke provedene do okončanja predmetne revizije.

Obzirom da to nije učinjeno, očekujemo da će u Društvo postupiti prema datim preporukama i u daljem periodu dosljedno postupati u skladu sa vlastitim računovodstvenim politikama, shodno zahtjevima iz standarda.

**Rukovodilac sektora
za finansijsku reviziju javnih preduzeća**
Ismeta Junuzović, dipl.oec.

Vođa tima
Sead Čorbo, revizor za finansijsku reviziju, dipl.oec.

Član tima
Nidheta Mlivić, revizor za finansijsku reviziju, dipl.oec.